N° 280. DONDERDAG 24 NOVEMBER. A° 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* brengen bij deze ter kennis van de Ingezetenen, dat op *Woensdag* den 30sten dezer zal worden gedaan de sedert onheugelijke jaren plaats gehad hebbende Collecte, ten behoeve van al de Armen der onderscheidene Kerkgenootschappen, die in het Stads Armhuis onderhouden worden.

Burgemeester en Wethouders voornoemd vertrouwen, dat, aangezien de ingezamelde gelden uitsluitend zullen worden besteed, om aan de Armen die in gemeld huis worden verpleegd — en allen zijn gebrekkigen en hoogbejaarden — eenige aangename verkwikking uit te reiken, een ieder, naar zijn vermogen, zal trachten daartoe rijkelijk van het zijne bij te dragen, in de zekere overtuiging, dat de uitoefening van den pligt der liefde hare belooning niet zal missen.

Aldus gearresteerd en afgekondigd den 23 November 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, STORM VAN 'S GRAVESANDE. *de Burgemeester,* J. F. HOFFMAN.

BUITENLAND.

LONDEN den 22 November.

Graaf Granville, de voorzitter van den Ministerraad, die geruimen tijd op het Vasteland doorbragt, is hier teruggekeerd.

— De Times juicht er in dat zijne vertoogen over den vijandigen toon der Fransche bladen tegen Engeland reeds zoo spoedig eene waarschuwing aan die bladen van wege den Franschen minister van binnenlandsche zaken hebben ten gevolge gehad. Verder herhaalt dat dagblad de verzekering, dat de Engelsche Natie den Troon van Napoleon III niet vijandig is, aan Frankrijk niets wil ontnemen, en noch te land noch ter zee uitsluitende regten wil bezitten, en het eindigt met den wensch dat dezelfde krachtige hand, die de geestdrift der Fransche dagbladpers heeft weten te bekoelen, ook een einde make aan die uitgebreide krijgstoerustingen, die, terwijl zij den strijdlust der Franschen prikkelen, tevens den achterdocht der Engelsche natie wekken, aan welke zij, door de noodzakelijke wederzijdsche voorzorgsmaatregelen, zoo duur te staan komen.

— Breedvoerig betoogt de Morning Post heden dat Engeland niet alleen onmogelijk tot de herstelling der verdreven Italiaansche Vorsten kan medewerken, wier afhankelijkheid van Oostenrijk de hoofdaanleiding tot den laatsten oorlog gegeven heeft en eene voortdurende bron van onrust en troebelen blijven zou, maar hoe het tevens het meest in Engelands belang is in het Congres het verlangen der Italianen naar de vereeniging met Sardinië voor te staan, naardien dezelfde redenen nog van kracht zijn welke reeds tijdens het Congres van Verona de Engelsche Regering werden voorgehouden om de magt van het Huis van Savoije zoo veel mogelijk te bevestigen en het grondgebied dier monarchie uit te breiden.

— Volgens de berigten uit Washington was de staat der betrekkingen met Engeland het hoofdonderwerp der gesprekken in diplomatieke kringen. De toon, door lord J. Russell in zijne laatste depêche over het eiland San Juan en de handelingen van den generaal Harney aangeslagen, werd niet slechts onaangenaam, maar zelfs in hooge mate dictatoriaal genoemd. In den daarover gehouden Kabinetsraad zijn de leden eenparig van oordeel geweest dat het antwoord in denzelfden toon gesteld moest worden, en zulks zou dan ook in een brief van den generaal Cass aan den heer Dallas, gezant der Staten te Londen, op meesterlijke wijze geschied en het regt der Staten op genoemd eiland daarin overtuigend aangetoond zijn. Men verwachtte dan ook het berigt eener levendige woordenwisseling tusschen den heer Dallas en den Engelschen minister van buitenlandsche zaken te ontvangen, ja achtte het niet onmogelijk dat de gezant zijne zending eindigen en huiswaarts keeren zou.

— Het Parlementslid de heer Hennesy heeft een brief van lord Brougham, naar aanleiding van diens bekend schrijven aan graaf Ellenborough, gerigt. Na beweerd te hebben dat Garibaldi lid is van een geheim genootschap hetwelk den moord wettigt, zijn er, zegt hij, al neemt men ook deze beschuldiging tegen de Italiaansche omwentelingsmannen niet aan, nog andere redenen die Engeland ontraden moeten een oorlog tegen den Paus te helpen aanmoedigen. Indien toch uit dit gedeelte des Rijks, met het half officieel gezag, hetwelk door het voorstel van lord Ellenborough daaraan wordt bijgezet, wapenen en geld werden afgezonden, met het doel om tegen den Paus te dienen, met welke de Koningin in vollen vrede is, dan zou het onverwijld gevolg daarvan zijn dat wapenen, geld en manschappen ter zijner verdediging uit Ierland afgezonden werden. De heer Hennesy zegt met zekerheid te weten hoe, nu drie maanden geleden, den Paus een aanbod van tienduizend Iersche vrijwilligers is gedaan, maar door hem van de hand gewezen, en bijaldien het voorstel van lord Ellenborough onverhoopt doorging, zou de briefschrijver zelf niet aarzelen aan eene zoodanige tegenbeweging de hand te leenen.

— De voormalige Koning van Oude heeft, naar gezegd wordt, een jaargeld van 12 lacs, ongeveer £ 120,000, aangenomen en daarbij van alle aanspraken op den troon van Oude afgezien.

PARIJS den 22 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Het is thans uitgemaakt dat de heer Buoncompagni het Regentschap over Midden-Italië zal op zich nemen. Frankrijk stemt er in toe omdat het niet anders kan, wijl Koning Victor Emmanuel uitdrukkelijk heeft verklaard dat hij persoonlijk besloten was om de in de plaatsstelling van den heer Buoncompagni te handhaven. Intusschen is dit niet het belangrijkste verschijnsel van den dag; in een particulier schrijven, dat ik u welligt morgen reeds zend, hoop ik u een en ander mede te deelen nopens hetgeen hier omgaat op het gebied der *dynastieke en republikeinsche oppositie.* Voor heden bepaal ik mij tot eenige zeer authentieke bijzonderheden ter zake van het Congres.

Gisteren, zoo als ik reeds schreef, zijn de ratificatiën te Zurich uitgewisseld; de Moniteur bragt ons heden morgen daarvan de officiële mededeeling. Gisteren moesten ook de brieven van oproeping worden verzonden; zij zijn allen gereed, allen door den heer Walewski geteekend, maar zij zijn nog niet verzonden en men kan niet meer voorspellen, wanneer zij zullen vertrekken.

Engeland, dat op dit oogenblik op een geïsoleerd standpunt staat ten aanzien van de Italiaansche questie, steekt een spaak in het wiel der diplomatie, De Morning Post bevat heden een artikel, waarvan de hoofdinhoud hier door middel van den telegraaf is bekend geworden, zonder echter aan de dagbladen te zijn medegedeeld. Dit artikel, door het Britsche Kabinet zelf geïnspireerd, verklaart dat Engeland geen deel zal nemen aan een Congres, wanneer de onafhankelijkheid van Italië niet gewaarborgd is, en dat, zoo de stemming der bevolking zich mogt blijven verzetten tegen den terugkeer der Aartshertogen, de regeringsvorm, die Midden-Italië in het vervolg het meest raadzaam zou zijn, met onderling overleg behoort te worden bepaald. Het is hoogst moeijelijk om op deze grondslagen tot eenstemmigheid te komen.

Intusschen heeft Frankrijk reeds onderscheidene concessiën gedaan: 1⁰, het zendt een legerkorps naar China; 2⁰, het heeft den loop der expeditie tegen Marokko gestaakt en onze grenzen niet tot de Moulouïa uitgebreid; 3⁰, het is bereid Spanje geene hulp te verleenen tegen Marokko: 4⁰, het heeft berust in de in de plaatsstelling van den heer Buoncompagni.

De weg der concessiën leidt ver en men weet waarheen hij Frankrijk heeft gevoerd in 1840 en 1841.

Thans vraagt Engeland dat de Fransche troepen, die aan de Chinesche expeditie zullen deelnemen, onder de bevelen van een Engelschen generaal zullen worden geplaatst. Dit is nog nooit geschied, zelfs in de Krim niet, en kan ook thans niet geschieden, al ware het alleen omdat het Fransche expeditiekorps zooveel sterker zal zijn dan het Engelsche.

De Regering heeft besloten om, wanneer Engeland mogt weigeren toe te treden tot het Congres, aan de andere Mogendheden de uitnoodiging te rigten zich, buiten Engeland om, te vereenigen. De vraag is of die uitnoodiging zou worden aangenomen.

Van wege het Ministerie van Staat is het gerucht gelogenstraft dat de heer E. About eene uitnoodiging voor Compiègne zou hebben ontvangen. *De vijand der priesters* is uit de Keizerlijke residentie gebannen.

Het Wetgevend Ligchaam zal in de maand december tot eene buitengewone zitting worden bijeengeroepen, ten einde over eene nieuwe leening te handelen en de storting der 100 millioen voor Piemont te bekrachtigen.

Men zegt dat de beursspeculanten, de dusgenaamde coulissiers, nu zij in Parijs geene zaken meer kunnen doen, zich te Brussel zullen vestigen.

— Na een vijftal dagen te Compiègne doorgebragt te hebben, reist de markies de Moustier naar Weenen af, om den Keizer van Oostenrijk zijne geloofsbrieven als ambassadeur van Frankrijk over te reiken.

Heden heeft de Grootvorstin Maria van Rusland zich van hier naar Compiègne begeven, werwaarts de graaf de Morny en de baron von Rothschild insgelijks als genoodigden zijn vertrokken, terwijl Prins Napoleon van daar in deze hoofdstad wedergekeerd, maar Prinses Clotilde, op uitnoodiging des Keizers en der Keizerin, daar nog gebleven is.

— De Pays ontkent dat het plan bestaat om Fécamp in eene oorlogshaven, zoo als Brest en Cherbourg zijn, te herscheppen. Het voornemen is alleen aldaar eene vlugthaven te maken, waar de oorlogschepen bij stormweder eene wijkplaats vinden kunnen.

— De heer Dumas de jongere woont zorgvuldig de repetitiën van zijn nieuw tooneelstuk le Père Prodigue bij, hetwelk den 26 dezer voor de eerste maal zal worden opgevoerd. Hij doet aanwijzingen aan de acteurs en maakt in hunne rollen de door hen verlangde wijzigingen.

— Den 30 dezer hoopt het dorp Chapelle Saint-Denis den 109den verjaardag te vieren van den oudsten inwoner, zekeren Amand David, die den 30 november 1750 geboren werd en de eenig overgebleven soldaat uit het leger van Lodewijk XV is.

— De heer Mazzimo d'Azeglio, door het Sardinisch Ministerie naar Turijn ontboden, is den 19 dezer van Genua derwaarts gereisd. Men hoopt dat hem eene plaats in het nieuwe bewind van Midden-Italië aangeboden en door hem aangenomen worden zal.

— De Regering van Toskane heeft aan de Europesche Mogendheden een nieuw memorandum gerigt, waarin de tegenwoordige toestand, de wenschen en behoeften van het Toskaansche volk en de gevaren waarmede eene opgedrongene restauratie Italië en Europa zou bedreigen, andermaal in krachtige taal worden uiteengezet, thans voornamelijk met het oog op de aanstaande beraadslagingen van het Congres. Vooral de slotsom van dit stuk is merkwaardig. Daarin wordt gezegd dat, zoo de beslissing van het Congres de vervulling behelsde van de wenschen door het Toskaansche volk in de stemmingen zijner Nationale Vergadering uitgesproken, men daarin eene daad van hooge regtvaardigheid zou begroeten en er Europa dankbaar voor zou wezen. Wanneer de uitspraak tegenovergesteld mogt luiden, dan zou Toskane in de droevige noodzakelijkheid verkeeren van haar niet aan te nemen, en wanneer het werd aangevallen, zou het trachten, ofschoon verzekerd van het onderspit te zullen delven, geweld met geweld te keeren.

— Volgens de Opinione van Turijn heeft de zending van den heer Buoncompagni als Regent van Centraal Italië nieuwe hinderpalen ontmoet, naardien de voorzitter der Toskaansche Regering daarin niet toe wil stemmen, uithoofde de Nationale Vergadering den Prins van Carignan tot die waardigheid heeft benoemd en de vertegenwoordiger van Toskane te Turijn niet gemagtigd is geworden dien Prins dat aanbod der Vergadering, veel minder deze nieuwe schikking, mede te deelen. Deze bedenking, alleen den vorm betreffende, wordt zeer betreurd, vooral omdat de tegenpartij daaruit tot het bestaan van verdeeldheid onder de mannen die thans aan het roer zijn zou kunnen besluiten. Men meent dat de voorzitter, baron Ricasoli, niet anders te doen gehad zou hebben dan de Vergadering tot het bekrachtigen der te Turijn gemaakte schikking bijeen te roepen.

— Naauwelijks was de tijding van het ontslag van Garibaldi te Bologna ontvangen, of weinige uren later diende een vijftigtal officieren hun ontslag in en gingen sommigen daarvan op weg, om zich bij dien generaal te voegen. De algemeene stemming was treurig, als bij eene nationale ramp; zelfs mannen zag men tranen storten. Eenige personen wilden eene demonstratie beproeven, maar werden door de uit eigen beweging onder de wapenen gekomen nationale garde uiteengejaagd.

— Het leger van Midden-Italië wordt op 46,000 man gebragt, van welke er 22,000 door Toskane, 12,000 door de Romagna en 12,000 door Modena en Parma moeten worden geleverd. Het is verdeeld in 24 linieregementen, 12 bataillons scherpschutters, 4 regementen kavalerie, waarbij eerlang een vijfde gevoegd wordt, 12 veldbatterijen en 3 bataillons genie. De generaal Enrico Fanti is opperbevelhebber, de kolonel Carlo Mezzacapo chef van den generalen staf, terwijl verschillende korpsen onder de generaals Ribatti, Roselli en den kolonel Steffarini staan.

KEULEN den 22 November.

Den 17 dezer kwam de Graaf van Parijs te Ludwigslust aan, om zijne 83jarige grootmoeder, de Erfgroothertogin weduwe Augusta, te bezoeken. Ter eere van den Prins werd dien dag eene groote jagtpartij gegeven. Den volgenden dag is hij te Weimar aangekomen. Men zegt dat hij voornemens is eerlang, door zijnen jongeren broeder den Hertog van Chartres vergezeld, eene reis naar Egypte te maken.

— Het denkbeeld om eene Conferentie der Duitsche Middenstaten te Wurzburg te houden zou oorspronkelijk bij Saksen ontstaan zijn, ofschoon de uitnoodiging daartoe van Beijeren uitgegaan is. De zoogenaamde Eisenacher beweging heeft ongetwijfeld het plan tot het houden van eene zoodanige bijeenkomst bespoedigd. Pruissen, Oostenrijk, Denemarken en Nederland voor Luxemburg zijn, zegt men, de eenige Bondsstaten welke geene uitnoodiging voor die Conferentie hebben ontvangen. Baden en Oldenburg zouden die uitnoodiging hebben afgeslagen en van Hannover tot heden toe geen antwoord ontvangen zijn.

— Uit Venetië schrijft men dat een groot aantal jongelieden, die naar Piémont gegaan waren, maar zich in het vooruitzigt op hunne toekomst aldaar zwaar bedrogen gezien hebben, naar die stad is wedergekeerd.

— In afwachting eener geheele regeling van de verbetering der Donaumonden, zal, naar verzekerd wordt, te Sulina eene ruime berghaven worden daargesteld, waardoor de schepen welke aldaar hunne lading komen innemen niet langer aan schipbreuken op den oever zullen zijn blootgesteld, zoo als die nog onlangs door een groot Engelsch en een groot Oostenrijksch schip is geleden. Deze nieuwe haven zal de scheepvaart van alle Natien, die voor den doorvoer langs den Donau over de Zwarte Zee jaarlijks door ruim drieduizend schepen gemaakt wordt, tot groot nut verstrekken.

Per Telegraaf.

LONDEN den 23 November.

Lord Cowley, de Gezant van Engeland te Parijs, is in deze hoofdstad aangekomen.

Volgens den Times zal het leger met elf regementen worden versterkt. Door de Regering worden rekruten aangeworven onder de terugkeerende ontslagen Indische troepen.

Luidens een door den Morning Post medegedeelden telegram is de verzending der uitnoodigingsbrieven tot bijwoning van het Congres op nieuw uitgesteld.

PARIJS den 23 November.

De Moniteur bevat heden morgen eene nota, welke nagenoeg op het volgende nederkomt:

„De Regering des Keizers, beducht dat de opdragt van het Regentschap aan den heer Buoncompagni even als het Regentschap van den Prins van Carignan eenigermate zou vooruitloopen op de beslissing der vraagstukken, welker oplossing het onderwerp zal

Toonkunst.

ITALIAANSCHE OPERA.

De Opera-voorstellingen in de Societeit Harmonie, door het Italiaansche gezelschap uit Amsterdam, werden op ll. vrijdag, 18 dezer, met Verdi's Il Trovatore geopend, en wel met een' uitslag, die ongetwijfeld de algemeene verwachtingen verre heeft overtroffen en den leden het uitzigt geeft op eene reeks van genotvolle avonden. Het is toch al dadelijk gebleken, dat dit Opera-gezelschap voor de hoofdrollen verscheidene uitstekende kunstenaars telt, welke zich bij deze gelegenheid reeds krachtig hebben doen gelden en een zoo schoon geheel leverden, als men hier ter stede op dramatiesch terrein sints geruimen tijd niet mogt aantreffen. Was de algemeene belangstelling natuurlijk in de eerste plaats op de wederverschijning van Mevrouw de Vries van Os gevestigd en mengde zich daaronder bij menigeen welligt eenige vrees voor teleurstelling, omdat de ondervinding meermalen heeft geleerd, dat het buitenland vaak slechts afstaat wat dáár niet meer aan de hoogste eischen kan voldoen; de verstandige verwachtingen zijn echter ten deze voorzeker in ruime mate bevredigd geworden. Zij, die haar Vaderland voor vele jaren als jeugdige, veelbelovende, rijkbegaafde zangeres verliet, om in den vreemde datgene te zoeken wat haar hier was ontzegd — een werkkring en eene ontvangst, namelijk, geëvenredigd aan hare talenten, — ze is thans als krachtig ontwikkelde vrouw en gerijpte kunstenares tot ons wedergekeerd, met de lauweren, haar door de oude en de nieuwe wereld om het hoofd geslingerd, en met het vermogen om den landgenoot te toonen hoe en waardoor ze die lauweren heeft verworven en verdiend. Zoo trad Mevrouw de Vries van Os thans voor ons op, in rijzige en indrukwekkende gestalte, en met dat magtig en omvangrijk orgaan, waarmede haar breede zang en hare krachtige, vurige en geschakeerde voordragt en actie een schoon harmoniesch geheel vormt. Als een zuivere en krachtige stroom golfden hare toonenreeksen door de ruime zaal; stout en zeker waren hare attaques, zelfs van de hoogste noten en moeijelijkste intonatien; juist en beschaafd hare passages en versierselen. In 't kort Mevrouw de Vries toonde zich eene zoo voortreffelijke dramatische zangeres, als men zeldzaam ontmoet. En wie nu met scherpen, kritischen blik mogt willen zoeken naar de gevolgen eener roemvolle maar vermoeijende loopbaan, en die zou meenen te vinden in het nu en dan ietwat gevoileerde van enkele middeltoonen, of in het soms wat geprononceerde der respiratie bij buitengewone krachtsinspanning; — het ontdekken van zonnevlekjes kan zeer interessant zijn — voor den waarnemer bovenal.

De rol van Leonore in den Trovatore bragt Mevr. de Vries niet zoo uitsluitend op den voorgrond als dit met de meeste sopraanpartijen het geval is. In de niet minder belangrijke rol van Azucena schitterde naast haar Mevrouw Brambilla, de contre-alt; mede eene zangeres en actrice van blijkbaar ongewone verdiensten, die een prachtig en uitgebreid orgaan bezit, dat vooral in het lagere register door groote kracht en sonoriteit uitmunt en haar in de verpersoonlijking van het karakter der sombere en wraakgierige heidin uitnemend te stade kwam. Zij vertegenwoordigde die met de meest mogelijke waarheid en kleur, ontwikkelde zooveel kracht van dictie, zooveel energie en pasie in hare uitingen en gebaren, en wist daarentegen in andere momenten, waar het pas gaf, bijv. in de gevangenis-scène, zooveel teederheid te leggen, dat zij haar auditorium als in de verschillende toestanden deed medeleven en zich in alles als eene uitstekende tragédienne kenmerkte.

Een derde belangrijk talent telt het gezelschap in den Heer Danielie, die de rol van Maurico vervulde. Gelijk zijn tengere ligchaamsbouw reeds doet vermoeden, kan deze zanger niet onder de heldentenoren gerangschikt worden. Zijn smeltend en zilverachtig geluid is minder geschikt om in de Verdische unisono's met trompetten, bazuinen en slaginstrumenten te wedijveren; maar door de voortreffelijkste methode gelouterd, maakt het, vooral in gedragen zangpassages, een hoogst aangenamen en bevredigenden indruk. Wijselijk laat hij zich dan ook nimmer tot overdreven krachtsaanwending verleiden, maar weet hij toch waar het noodig is in zijn geluid iets doordringend te leggen; terwijl hij zijne geheele partij gelijkmatig onberispelijk zuiver en hoogst beschaafd *singt*, in de ware beteekenis des woords.

Werd het genoemde drietal artisten meermalen teruggeroepen en met warme huldeblijken begroet, ook de baryton, de Heer Marra, werd daarvan niet uitgesloten. Hoewel hij niet met hen op gelijke lijn kan gesteld worden, vervulde hij de rol van den Graaf de Luna geenszins onverdienstelijk. Zijn geluid is schoon en krachtig; op enkele punten echter waren zijne intonatien niet volkomen zuiver, waartoe het te menigvuldig aangewend vibrato alligt aanleiding geeft.

De Heer Fossati, als Ferrando, was zwak in orgaan en voordragt; de overige ondergeschikte rollen gaven geene stof tot klagen; het koor echter eischt dringend versterking en verbetering. Het orchest, naar gewoonte bij die voorstellingen uitmuntend bezet, onderscheidde zich daarenboven thans door eene lofwaardige fijnheid van nuancering, die de onmiskenbare blijken droeg van naauwkeurige studie. Aan de zorgvuldige leiding van den heer Bazzi komt daarvoor gewis lof toe.

De verdere voorstellingen worden natuurlijk met algemeene belangstelling te gemoet gezien. Naar wij vernemen zal de eerstvolgende bestaan uit Donizetti's Lucrezia Borgia, waarin Mevr. de Vries de titelrol zal vervullen, welke als haar cheval de bataille genoemd wordt. Wij hopen echter dat het repertoire vervolgens ook iets degelijks zal [illegible] opleveren, en zich niet uitsluitend tot de producten der moderne Italiaansche school zal blijven bepalen.

itmaken der beraadslagingen van een te houden Congres, had met leedwezen het nemen dezer maategelen gezien.

„Deze indruk is voor een groot deel weggenomen oor de inlichtingen. waartoe de Sardinische Regering et initiatief heeft genomen, door aan te toonen dat e handhaving der orde het eenige doel zou zijn der pdragt aan den heer Buoncompagni en dat de vereniging van het Regeringsgezag over Midden-Italië in ijne handen in geenen deele het karakter van een Regentschap hebben zou."

Verder herinnert de Moniteur, dat hij het eenige olitieke orgaan der Regering is.

Eindelijk behelst de Moniteur nog een Keizerlijk esluit. waarbij, ingevolge art. 3 van het Zuricher erdrag. de onmiddellijke teruggave wordt bevolen an de Oostenrijksche schepen. welke zijn prijs gemaakt.

(*Tweede depêche.*)

De Pays verzekert dat de circulaire der Keizerlijke Regering aan hare diplomatieke agenten in het buienland. waarbij deze wordt opgedragen de Mogendheden tot het Congres uit te noodigen. nog niet is afgezonden.

Men zegt dat de Pruissische gezant, graaf Pourtalès te Compiègne aan den Keizer ophelderingen zal geven aangaande de bijeenkomst te Breslau.

MARSEILLE den 23 October.

De Bey van Tunis heeft een buitengewoon gezant naar Konstantinopel gezonden om de investituur te verzoeken.

WURZBURG den 23 November.

Nog worden vertegenwoordigers van Saksen, Keur-Hessen, Meiningen en Altenburg verwacht tot bijwoning der Wurzburger Conferentie. Morgen vangt deze Conferentie aan en zal verscheiden dagen duren. Ook het vraagstuk der Holsteinsche Constitutie zal een onderwerp van beraadslaging uitmaken.

LONDEN den 23 November.

Koffij iets vaster. — Thee flaauwer. — Rijst onveranderd. — Suiker. Ord. soorten tot betere prijzen gevraagd. — IJzer 52.6. — Oliën. Lijn- 28; Palm-46.9; Raap- 37. — Talk 59. — Granen onveranderd.

LIVERPOOL den 23 November.

Katoen. Heden zijn 6000 b. omgezet.

BERLIJN den 23 November.

Rogge per Nov. en per Voorjaar 47 th.

ANTWERPEN den 23 November.

Koffij en Suiker vast. — Granen. Tarwe *f* 13¼. Rogge *f* 8⅜.

PARIJS den 23 November.

Frankrijk 3 pc. 70.05; dito 4½ pc. 95.50. Crediet Mob. 777. Spanje 1¾ pc. 33½; dito 3 pc. 43⅝.

LONDEN den 23 November.

De 3 pc. Geconsolid. 96¼. Rusland 4½ pc. 99⅜. Spanje 1¾ pc. 33½; dito buitenl. 3 pc. 44⅝. Portugal 3 pc. 45¾. Mexico 3 pc. 22⅝. Venezuela 4½ pc. 27½ a 28½; dito Uitg. 14½ a 15. Illinois Shares 58 a 59; dito Bouds 7 pc. 75 a 77.

WEENEN den 23 November.

Nationale Metalliek 5 pc. 77.70. Metalliek 5 pc. 71.80. Wissel Londen *f* 125.

FRANKFORT den 23 November.

Metalliek 5 pc. 54⅝; dito Nationale 5 pc. 59⅝. Spanje 1¾ pc. 31⅞; dito 3 pc. 42¼.

ANTWERPEN den 23 November.

Spanje 1¾ pc. 32¼; dito Binnenl. 3 pc. 42⅜. Metall. 5 pc. 56½; dito Nation. 5 pc. 60½.

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 23 November.

In de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad heeft de Voorzitter kennis gegeven. dat bij Burgemeester en Wethouders is ingekomen eene hoogst belangrijke missive van de heeren D. A. Schretlen en J. B. Maxwils, ter mededeeling, dat zij in staat gesteld zijn geworden, op gisteren aan Z. M. den Koning de concessie te vragen tot het aanleggen van een spoorweg van Scheveningen over 's Gravenhage naar Gouda. onder de uitdrukkelijke bijvoeging dat zij geene geldelijke ondersteuning noch rentegarantie van Staatswege vragen. — Op voorstel van den Voorzitter is besloten: 1°. het spoorwegcomité den dank der Vergadering te betuigen voor al hetgeen het tot bevordering dezer zaak in het werk heeft gesteld, en 2°, een adres aan den Koning in te zenden, strekkende om de pogingen der heeren Schretlen en Maxwils te ondersteunen.

Door den voorzitter werd voorgesteld eene commissie te benoemen tot het ontwerpen van het hierboven bedoelde adres aan Z. M. Op voorstel van den heer de Pinto, heeft de Vergadering bij acclamatie tot leden dier commissie uitgenoodigd de heeren Burgemeester en Wethouders.

— Door het Ministerie van Marine is aan den goud- en zilverfabriekant, den heer J. G. van Kempen alhier, de levering gegund van ongeveer 400 zilveren loodsmansplaten.

STATEN-GENERAAL.

In den aanvang der zitting van de Tweede Kamer van heden is de Minister van Finantien teruggekomen op het incident, dat eergisteren plaats had bij de behandeling van de amortisatiewet. Z. Exc. heeft overgelegd extracten uit het grootboek, aantoonende dat tot op 21 dezer wel degelijk was afgeschreven het bedrag nationale schuld, dat krachtens de laatste amortisatie-wet was ingekocht. Op voorstel des Ministers zullen die stukken worden gedrukt en rondgedeeld.

Daarna werd de beraadslaging geopend over het wetsontwerp tot vaststelling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1857. Even als ten vorigen jare is beslist, dat over elke § van het voorloopig verslag (er zijn 35 §§) afzonderlijk zal worden gehandeld. Bij de algemeene beraadslaging voerde alleen de heer *Hoffmann* kortelijk het woord, naar aanleiding waarvan de Minister van Koloniën de verklaring aflegde, dat hij niet voornemens was, om in het consignatiestelsel eenige verandering te brengen.

Over § 1, handelende over den tijd van indiening der wet op het koloniaal batig slot, werd eene korte, onbeteekenende wisseling van gedachten gevoerd.

Daarentegen had eene gewigtige discussie plaats over § 2, waarin geklaagd wordt over de betuiging der Regering, dat eene overdreven inmenging van de Vertegenwoordiging in de koloniale zaken, voor die kolonien verderfelijk zou zijn.

De heeren *Thorbecke* en *Duymaer van Twist* ontwikkelden het gevoelen, dat de Grondwet aan de Vertegenwoordiging een bepaald aandeel hadden gegeven in den invloed op den gang van zaken in de kolonien, en dat de Vertegenwoordiging van dit aandeel geen misbruik had gemaakt. In gelijken zin spraken de heeren *Hugenholtz* en *van Eck*.

De heer *van Hall* daarentegen betoogde de noodzakelijkheid voor het behoud van ons gezag in Indië, dat de Kamer niet te zeer zich inmengde in het bestuur van Indië en gaf eenige voorbeelden op, die, volgens hem. van die overdreven inmenging getuigden. Naar aanleiding van deze laatste rede voerde ook de heer *van Hoëvell* het woord, om te betoogen dat niet de inmenging der Vertegenwoordiging ons gezag in Indië ondermijnde, maar wel het gemis aan kracht, zelfstandigheid en eenheid van inzigt bij het Bestuur.

De *Minister van Kolonien* trad in eene uitvoerige ontwikkeling van hetgeen hij had bedoeld met overdreven inmenging der Vertegenwoordiging in de Indische zaken, en hoe hij tevens de verantwoordelijkheid van Minister van Kolonien en van Gouverneur-Generaal, in verband met de voorschriften der Grondwet, opvatte.

Na eenige repliek van de zijde der heeren van Twist, Hugenholtz en den Minister van Kolonien, werd de verdere beraadslaging verdaagd tot morgen ochtend ten half twaalf ure, daar de Kamer overging tot het trekken van de afdeelingen voor een nieuw tweemaandelijksch tijdvak.

Tot voorzitters werden benoemd de heeren Meeussen, Schimmelpenninck van der Oije, van Zuylen van Nijevelt, Thorbecke en Elout van Soeterwoude; tot ondervoorzitters de heeren Wintgens, van Nispen ven Sevenaer, Mackay, Dullert en Duymaer van Twist; tot leden der commissie voor de verzoekschriften de heeren: Idserda, Oomen, Wijbenga, Luyben en van Diggelen.

[*Zie verder het uitvoerig verslag dezer zitting in ons Bijblad van heden.*]

ROTTERDAM den 23 November.

Heden werd in het Notarishuis alhier eene jaarlijksche vergadering gehouden van de leden der Vereeniging tot wering der bedelarij van kinderen, waartoe de oproeping door het Bestuur voor eenige dagen geschied was. Het Bestuur gaf daar, ingevolge de statuten, verslag van zijne verrigtingen en van den staat der vereeniging, benevens rekening en verantwoording van zijn geldelijk beheer. De inrigting tot wering der bedelarij van kinderen, in januarij 1856 tot stand gebragt, werd door de burgerij begroet met alle ondersteuning, die de zaak verdiende. In het verleden jaar werd door het Bestuur dier Inrigting eene brochure uitgegeven, waarbij het algemeen kennis ontving van de beginselen, die ten haren opzigte gevolgd werden en van de uitkomsten, die zij reeds had opgeleverd. Tevens werden plannen beraamd om haar te doen voortduren, en zoodra het bleek, dat een genoegzaam aantal stadgenooten ter harer voortdurende ondersteuning toetrad, werd die vereeniging door Z. M. als regtspersoon erkend. Wat sedert door haar werd uitgerigt, wordt vernomen uit bovengenoemd verslag, dat door het bestuur tevens gebruikt is om zijne van bedelaars opgedane ondervindingen mede te deelen. De daar vermelde bijzonderheden moeten iederen lezer overtuigen van het kwaad der bedelarij en van de noodzakelijkheid om die te helpen weren. Daarom doet het ons genoegen, dat het Bestuur besloten heeft zijn in menig opzigt belangrijk verslag te doen drukken en aan de leden te verzenden.

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot regter in de arrondissements-regtbank te Alkmaar, mr. J. van der Feen, thans kantonregter te Tholen.

Bij Koninklijk besluit is aan den heer mr. B. Kymmell, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als ontvanger der dir. bel. en acc. te Roden en te Nietap.

Bij Koninklijk besluit is benoemd tot bewaarder der hypotheken, van het kadaster en der scheepsbewijzen te Amsterdam, de heer G. Holtius, Staatsraad in buitengewone dienst, vroeger inspecteur-generaal der registratie en domeinen.

Bij Koninklijk besluit zijn verleend de volgende pensioenen, als aan: A. L. Deriks of Derriks, ontv. der dir. bel. en acc. te Eysden (Maas), ten bedrage van *f* 550; C. Wolff, comm. 1ste kl. bij 's Rijks bel. te Blokzijl, *f* 316; M. J. J. P. Tissat of Tissot, idem te Krommenie, *f* 275; J. Novent, id. te Maastricht, *f* 172; V. A. de Serriere, wed. L. Temminck, ontv. der dir. bel. en acc. te IJsselstein, *f* 229, en A. J. Weevers, wed. K. C. van Bijlevelt, brievenbesteller ten postkantore te 's Gravenhage, *f* 159.

Z. M. heeft bij het wapen der infanterie (naar ouderdom van rang) benoemd: bij het 5de reg., tot kapit. 3de kl., de 1ste luit. A. S. F. Kluppell, van het instructie-bat., en bij het 3de reg., tot kapit 3de kl., de 1ste luit. H. J. baron Taets van Amerongen, van het korps, thans bij Z. M. als adjudant gedetacheerd, met bepaling, dat hij voorloopig zijn tegenwoordig tractement zal blijven genieten.

Z. M. heeft goedgevonden: in hunnen rang bij het regement grenadiers en jagers over te plaatsen: de 1ste luitenants J. J. F. Janssens en J. G. Mulder, beiden van het 3de, R. J. Verschoor van Nisse en W. H. M. C. baron Sweerts de Landas, beide van het 5de, C. L. Walther, van het 6de, en D. H. P. Andreae, van het 7de regement infanterie.

Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden geligt de volgende door Z. M. verleende octrooijen: een in dato 22 januarij 1858, voor den tijd van tien jaren verleend aan R. Passenger, woonachtig te Rotterdam, domicilium gekozen hebbende bij A. S. Preston te Rotterdam, op de invoering van verbeteringen aan waschtoestellen; een in dato 5 mei 1858, voor den tijd van tien jaren verleend aan D. H. Carpenter, woonachtig te New-York, domicilium gekozen hebbende bij mr. J. de Bas J. Zn., notaris te 's Gravenhage, op de invoering van verbeteringen aan lampen, dienende tot het branden van camphine, naptha enz.; een in dato 20 junij 1858, voor den tijd van tien jaren verleend aan Charles en Cler, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij L. J. Vonk, solliciteur te 's Gravenhage, op de invoering van verbeteringen aan roosterstaven en roosters; een in dato als voren, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan E. Delloye, woonachtig te Laeken, domicilium gekozen hebbende bij J. J. van Dort, solliciteur te 's Gravenhage, op de invoering van eene nieuwe wijze om zuiver salpeter te fabriceren, zonder verder te raffineren; een in dato 13 julij 1858, voor den tijd van vijf jaren verleend aan F. D. Lepreux, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij L. J. Vonk voornoemd, op de invoering van verbeteringen in de werktuigen, dienende tot het verzamelen en verder bearbeiden der veenstof; een in dato 15 julij 1858, voor den tijd van vijf jaren verleend aan P. Pimont, woonachtig te Rouen, domicilium gekozen hebbende bij J. J. van Dort voornoemd, op de invoering van eene nieuwe compositie, geschikt voor bepleistering of voor andere doeleinden bij den aanleg van gebouwen, schepen of werktuigen; een in dato 14 september 1858, voor den tijd van tien jaren verleend aan S. Carpmael, woonachtig te Londen, domicilium gekozen hebbende bij A. S. Preston voornoemd, op de invoering van verbeteringen in het aanleggen van spoorwegen, hoofdzakelijk betreffende de spoorstaven; een in dato 21 julij 1859, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan Chs. Manuel, woonachtig te Dijon, domicilium gekozen hebbende bij van Vlissingen van Heel en Derosne Cail & Comp. te Amsterdam, op de invoering van verbeterde toestellen om toepassing te maken van de middelpuntvliedende kracht op het fabriceren van beetwortelsuiker enz.; een in dato als voren, voor den tijd van vijf jaren verleend aan H. Bourdon, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij Paul van Vlissingen en Dudok van Heel te Amsterdam, op de invoering van verbeterde toestellen onder den naam van hydro-pyrogènes-ignifères, om stoom en warmtestof aan te wenden als beweegkracht; een in dato 9 september 1859, voor den tijd van vijf jaren verleend aan B. Andreae, woonachtig te Buckau bij Magdeburg, domicilium gekozen hebbende bij van Vlissingen van Heel en Derosne Cail & Comp. te Amsterdam, op de invoering van een toestel om den gecondenseerden stoom uit de slangen en dubbele bodems van kookpannen naar de ketels terug te voeren, en een in dato 10 september 1859, voor den tijd van vijf jaren verleend aan C. Remy, te Delfshaven, op de uitvinding van eene verbeterde gistpers.

Volgens de bij de Departementen van Oorlog, Marine en Koloniën opgemaakte staten, zijn in den loop dezes jaars het volgend aantal militairen uit de sterkte geroijeerd, welke met briefjes van ontslag zijn weggezonden of bij regterlijke vonnissen van den militairen stand zijn vervallen verklaard en nimmer meer voor zee- en landmagt of voor het O. I. leger in dienst mogen worden aangenomen, als: van het reg. grenadiers 5; van de reg. infanterie: van het 1ste, 10; van het 2de, 8; van het 3de, 7; van het 4de, 4; van het 5de, 5; van het 6de, 8; van het 7de, 9; van het 8ste, 11: van de reg. vesting-artillerie: van het 1ste, 5; van het 2de, 2; van het 3de, 4; van het reg. veldartillerie 6; van het reg. rijdende artillerie, 2; van de reg. dragonders: van het 1ste, 1; van het 2de, 9; van het 3de, 2; van het 4de, 1; van het 5de, 2; van het koloniaal werf-depôt, 3; van het bataillon mineurs en sappeurs 2; van het algemeen depôt van discipline 3 (welke van onderscheidene korpsen daarbij zijn gedetacheerd); van het korps mariniers 11; van de zeedienst 9 matrozen, (waaronder 1 veroordeeld tot de straffe des doods met den kogel, door Z. M. veranderd in 10 jaren kruiwagenstraf met vervallen verklaring van den militairen stand); van het leger in Oost-Indië 1 en van het leger in West-Indië 2.

Zr. Ms. schroefstoomschip Cornelis Dirks, onder bevel van den luitenant ter zee der 1ste klasse J. F. Koopman, is den 20 dezer van de reede van Plymouth naar zee vertrokken, ter voortzetting zijner reize naar de Kust van Guinea en Zuid-Amerika.

De gewone audientie van den Minister van Justitie zal op dingsdag 29 dezer geen plaats hebben.

De Tijd, Noord-Hollandsche Courant, deelt thans het volgende mede: Men heeft ons gisteren berigt, dat het geld voor de toegestane spoorlijnen gevonden is. De tijding is niet volkomen juist. Zie hier wat er van is. Van de Noorder-spoorwegen wordt verzekerd, dat de benoodigde kapitalen *bijkans* voorhanden zijn. Maar het is zeker, dat Parijsche bankiershuizen zich belast hebben met de geheele som voor de Zuiderlijn benoodigd, en naar men wil weten juist die huizen, welke in naauwe betrekking staan tot het Crediet Mobilier.

Het bestuur van het XVe Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres, in 1860 te Amersfoort te houden, heeft alle landbouwers, als ook allen, die in den landbouw zoo hier te Lande als in 's Rijks Overzeesche Bezittingen belangstellen, uitgenoodigd tot bijwoning van het Congres, opdat ook deze bijeenkomst, even als de vroegere, door eene talrijke opkomst van leden uit verschillende oorden des Lands aan haar doel kunne beantwoorden, Zonder zoodanige meer algemeene deelneming toch, kan een Congres weinig geacht worden de inzigten en belangen van den landbouwenden stand te vertegenwoordigen en ook weinig belangrijks opleveren ten aanzien van onderwerpen van meer practischen aard, bij welke de uitkomsten op verschillende plaatsen onder verschillende omstandigheden verkregen, te stade komen, die op een Congres zoo eigenaardig te huis behooren. Met aandrang alzoo beveelt het bestuur dit te houden Congres aan, zoowel tot deelneming als tot het aanbieden van geschikte punten ter behandeling. In het bijzonder is deze uitnoodiging ook gerigt aan hen, die door een vroeger verblijf in de kolonien, of uit anderen hoofde, in de gelegenheid zijn om op het Congres mededeelingen te doen over kolonialen landbouw of punten ter behandeling daarover op te geven voor het programma, voor zoover die geschikt zijn om hier te Lande met vrucht besproken te worden. De nieuwe afdeeling, daarvoor sedert twee jaren aan de overige afdeelingen toegevoegd, moge alzoo door tal van leden en belangrijke onderwerpen het bewijs opleveren dat de belangen der kolonien in het moederland niet worden vergeten.

Het Congres zal woensdag den 20 julij des voormiddags ten 11 ure geopend worden in het gebouw Amicitia, terwijl de ontvangst der leden en zamenstelling der verschillende sectiën daags te voren in gezegd locaal zal plaats hebben des namiddags ten 6 ure. De afdeelingen, die alsdan dadelijk hunne werkzaamheden zullen aanvangen, zijn aldus verdeeld: 1°, akkerbouw, veeteelt en zuivelbereiding; 2°, tuinbouw, houtteelt en bijenteelt; 3°, land- en staathuishoudkunde, statistiek, volkenkunde, natuur-, dier- en plantenkunde en andere wetenschappen voor zoover die op landbouw betrekking hebben, en 4°, al het bovenstaande met betrekking tot 's Rijks Overzeesche bezittingen.

Een ieder, als ook alle maatschappijen en vereenigingen, die vraagpunten voor dit Congres wenschen op te geven of daarop voorstellen in beraadslaging mogten wenschen te brengen, zijn uitgenoodigd die vóór 15 januarij 1860 aan den secretaris van het Congres in te zenden, ten einde in het programma te kunnen worden opgenomen, dat in maart zal rondgezonden en verder aan ieder, die dit niet mogt ontvangen hebben, op franco aanvrage aan den secretaris, zal toegezonden worden. Eene bondige opgaaf dier punten, zoo als tegenwoordig meer en meer in zwang is geraakt, met weglating van inleidingen, consideratiën of aanbevelingen, zal zeer op prijs gesteld worden, als ook dat de vraagpunten met het oog op de indeeling der sectiën ingerigt en des noods gesplitst worden, voor zoover dit doenlijk is.

Door den algemeenen kerkeraad der Ned. Herv. gemeente te Utrecht is gisteren ter vervulling der vacature, ontstaan door het vertrek van ds. B. J. Adriani naar Rotterdam, geformeerd het volgend twaalftal van predikanten: dd. N. H. de Graaf, te Apeldoorn; B. J. H. Taats, te Middelburg; D. Chantepie de la Saussaye, te Leyden (Walsche gemeente); H. C. G. Schijvliet, te Nunspeet; J. C. Verhoeff, te Amersfoort; W. L. Riehm, te Vlaardingen; J. G. van Rijn, te Zwolle; F. W. Merens, theol. doct., te Baarn en Eembrugge; J. J. Richard Jr., te Zeyst; K. F. Ternooy Apël, te Delft; J. Posthumus Meyjes, te Doesborgh, en B. ter Haar Bz., te Nijmegen.

Ter voorziening in de vacature, ontstaan door het vertrek van ds. W. Hoevers en voortdurende door het bedanken van ds. J. Posthumus Meyjes, heeft de kerkeraad der Hervormde gemeente te Franeker het zestal aangevuld met ds. H. Worst, pred. te Epe, en daaruit het volgend drietal van predikanten gevormd: dd. J. M. Bakhoven, te Bunnik; R. Koopmans van Boekeren, te Eelde, en H. Worst, te Epe.

Beroepen tot leeraar bij de Doopsgezinde gemeente: te Huizinge (Groningen) de proponent J. Julius, en te Pieterzijl (Groningen) de proponent J. Oosterbaan.

— De geheele haringvloot is thans, met uitzondering van een paar schepen, te Vlaardingen binnengekomen; de laatste schepen bragten, zoo als te verwachten was, slechts weinig haring aan, en het is te verwachten dat de voorraad uit de eerste hand voor den winter geheel opgeruimd zal worden. De beugvaart of winterkabeljaauw-visscherij is reeds aangevangen en een schip van Vlaardingen vertrokken; dit jaar zullen slechts weinige schepen voor die visscherij gebezigd worden. De vooruitzigten zijn echter geenszins ongunstig, daar de voorraad van gezouten visch geheel is opgeruimd, en voor een enkele ton haringmansvisch in den afslag reeds *f* 28 per ton is betaald.

— Aan de officieren, onder-officieren en korporaals, die met 1 januarij e. k. van de gezamenlijke korpsen artillerie bij de nieuw opgerigte Pyrotechnische school te Delft zullen gedetacheerd worden, zal door de tot die school behoorende officieren onderrigt worden gegeven in de pyrotechnie, in de toegepaste scheikunde, enz.

— Als adsistent bij het chemisch laboratorium van de Leydsche Hoogeschool is den hoogleeraar A. H. van der Boon Mesch toegevoegd de heer dr. L. C. le Voir. De benoemde is reeds sedert 1857 in die betrekking werkzaam geweest bij den hoogleeraar von Baumhauer, aan het chemisch laboratorium van het Athenaeum te Amsterdam.

— Naar men verneemt zijn bij het regement rijdende artillerie, te Leyden garnizoen houdende, in hunnen rang en ancienneteit overgeplaatst de 2de luitenants A. Kool, jonkh. A. J. M. de Casembroot, jonkh. W. C. Godin de Peiters, B. Dutry van Haeften en J. G. baron Taets van Amerongen, allen van de regementen vesting-artillerie.

— In de maand october jl. bedroeg het vervoer van vracht- en koopmansgoederen langs den Nederlandschen Rijnspoorweg 5,652,791 Ned. ℔ en de opbrengst *f* 20,227.43½. Hieronder zijn niet begrepen de op doorgaande geleide brieven van en naar de stations van de Keulen-Mindener en Aken-Dusseldorf-Ruhrorter spoorwegen regtstreeks verzonden goederen, globaal bedragende 3,550.000 Ned. ℔ *f* 9200, noch die van en naar de stations van den Hollandsch-Belgischen spoorweg, bedragende globaal 190,000 Ned. ℔ *f* 1000. In de maand october des vorigen jaars bedroeg het vervoer 4,352,694 Ned. ℔ en de opbrengst *f* 15,551.96½. Gedurende de maanden julij, augustus en september jl. zijn van de verschillende Nederlandsche stations naar Duitschland verzonden 4,632,625 Ned. ℔ en uit Duitschland aan die stations ontvangen 8,317,890 Ned. ℔. Gedurende denzelfden tijd bedroeg het binnenverkeer 5,716,327 Ned. ℔.

— Eergisteren is de zakjesplakkerij van den heer G. de Jong, te Westzaan, geheel afgebrand.

— Gisteren nacht arriveerden te Egmond aan Zee de bomschepen Lamberta Gerarda en Johanna Elisabeth, te zamen aanbrengende 170,000 stuks haring; alsmede de Nieuwe Onderneming, aanbrengende 50,000 stuks.

— Gisteren is aan de Utrechtsche Hoogeschool tot doctor in de verloskunde bevorderd de heer H. J. Lambert, med. doct. te 's Greveldu in Capelle.

— In de eerste dagen der volgende maand zal het examen geëindigd wezen, hetwelk te Breda dagelijks, reeds van den 2 dezer maand af, wordt voortgezet, der adspiranten dingende naar den rang van 2den luitenant bij de verschillende korpsen des legers. Zij die aan het gevorderde, bij het programma van examen voorgeschreven, hebben voldaan, zullen in het laatst der maand december e. k., door den Koning tot 2de luitenants worden benoemd.

— Dezer dagen had te Arnhem eene buitengewone algemeene vergadering plaats van de aandeelhouders in de Nederlandsche Landbouw-Emigratie-Maatschappij. De mededeelingen door den voorzitter waren allezins gunstig. Onder de emigranten heerschte een tevreden en opgeruimde geest, en de aanbouw van woningen en het in cultuur brengen van gronden ging geregeld voort. De aankomst in julij van het schip Jan van Brakel, met ruim 40 emigranten aan boord, had een nieuw leven gegeven aan Nieuw-Gelderland, waar alles op hunne komst was voorbereid. Men was aldaar aan het steenen bakken, waarvan de eerste proeven goed waren geslaagd. De onderzoeking van de boorden der rivier Nonotie had geleid tot de overtuiging, dat even boven de grenzen der Maatschappij-landen een geschikt punt was voor eene opdamming, ten einde daaruit voldoende waterkracht voor fabrieken op de landen te brengen. Intusschen was men begonnen uit een spruit eene afleiding te maken voor een arrowroot- en korenmolen. Een brief werd medegedeeld van een der emigranten, welke in alle opzigten van tevredenheid en van hooge ingenomenheid met het schoone en vruchtbare Land getuigde.

Bij de beraadslaging over de aanvraag van den directeur in Natal, om te worden gemagtigd tot het aangaan van transactiën van huur, met daaraan verbonden regt van overneming der gronden gedurende den huurtijd, is gebleken dat zoowel het bestuur als ook de deelhebbers van het beginsel uitgingen, dat men de uit Nederland overgekomen emigranten niet alleen doorgaand moest toestaan eigenaren te kunnen worden van de gronden welke zij in gebruik hebben, maar dat zelfs moest bevorderen en gemakkelijk maken door betaling in termijnen; dat men echter karig moest zijn in het afstaan van gronden aan personen die vreemd aan de Maatschappij zijn, en dat niet moet doen dan wanneer bijzondere omstandigheden zulks voor de Maatschappij wenschelijk maakten. Met de volmagt zal dit als leidende gedachte aan de directie in Natal worden medegedeeld. Verder werd nog besloten de Koninklijke goedkeuring aan te vragen op de verlenging van den termijn van deelneming, daar het Maatschappelijk bedrijvend kapitaal moest geacht worden niet voldoende te zijn om de emigratie naar Natal met al die kracht te ondersteunen, welke wenschelijk was. Met het oog op dit laatste besluit is de vervulling der vacature van derden commissaris tot de gewone algemeene vergadering in september 1860 verdaagd geworden.

— Sedert veertien dagen is men te Zutphen bezig met het amoveren van de vrij hooge verhevenheid, waarop vroeger de sedert afgebrande stadsmolen stond. Onder de beenderen en andere overblijfselen, welke men in den sedert meer dan vier eeuwen bestaan hebbenden kunstheuvel heeft gevonden, merkt men ook enkele oude koperen muntstukken op, waaromtrent onder de Zutphensche oudheidkenners een hevige strijd is ontstaan.

— Ll. zaturdag is op het Zwarte Water een zalm gevangen. Vooral is dit opmerkelijk, omdat de zalm die te huis behoort in de rivieren de Waal, de Lek en de Maas, zeldzaam op de rivieren in de noordelijke provinciën wordt aangetroffen, en voor zoover men zich herinnert nooit te voren in de onmiddellijke nabijheid van Zwolle is gevangen.

— Te Gramsbergen werd ll. zaturdag eene vergadering gehouden, om over de oprigting van een onderling waarborgfonds bij veesterfte, voor die gemeente, te raadplegen. In die vergadering is een reglement vastgesteld en een voorloopig bestuur gekozen, terwijl tevens bepaald is dat het fonds in werking zal treden, zoodra daarin voor 500 stuks vee is deelgenomen.

— Van den 12 tot en met den 18 dezer zijn 4 runderen in de provincie Friesland aan de besmettelijke longziekte gestorven en 14 door die ziekte aangetaste runderen voor rekening der eigenaars afgemaakt, bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert den 1 januarij dezes jaars 2369.

— Ll. vrijdag geraakten op den straatweg, nabij Wolvega, prov. Friesland, twee paarden voor een wagen op hol, waarbij de zoon van den landbouwer A. H. Scheemstra, een 22jarig jongeling, door van den wagen af te springen, is omgekomen.

— Te Emden hebben zich 224 burgers in een adres tegen het programma van de heeren v. Bennigsen c. s. verklaard, om Emden weder bij den Koning van Hannover in de gunst te brengen, en onder dat getal zijn er 22, die eerst dat programma mede onderteekend hadden, maar thans zeggen dat zij het niet goed begrepen hebben. Te Emden is het Schillerfeest niet zoo vrolijk gevierd als wel het geval had kunnen zijn. De heer L. de Ruyter, namelijk, had zijn Börsen-Halle schitterend gedecoreerd, doch zijne gipsfiguren met de Duitsche kleuren, die bij de Hannoversche Regering niet zeer gezien zijn, en voor revolutionair gehouden worden, omwonden. Bovendien waaide bij toeval of met opzet de Pruissische adelaar boven aan. Nadat geheel Emden dit schouwspel bewonderd had, ging de politie hierop af, en berigtte den heer de Ruyter, dat hij op straffe van 10 Rthr. boete de Duitsche kleuren moest afnemen. Deze politie-maatregel heeft geen aangenamen indruk op het feest gemaakt; — ook op de 224 adresserende burgers heeft zij wonderlijk gewerkt.

— Volgens eene opgave van Zr. Ms. legatie te Athene zijn van den 1 augustus tot den 8 october van de Ionische Eilanden en uit Griekenland uitgevoerd ca. 32,201,000 Engelsche ponden krenten, waarvan ca. 3 millioen ponden uit Zante, ruim 4 millioen ponden uit Cephalonia en het overige uit de Grieksche havens. In de maanden september en october werden voor goede kwaliteit van het gewas van dit jaar besteed te Zante 35 dollars per 1000 ponden; te Cephalonia werd in september tot 36 2/3 dollar betaald, welke prijs echter in october tot 33 1/3 dollar daalde. Van daar werden door twee Nederlandsche schepen uitgevoerd: naar Rotterdam 1,039,657 ponden, naar Vlissingen 218,039 ponden. Bijzonderheden omtrent den handel in dit artikel in de Grieksche havens worden niet medegedeeld.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie der Rotterdamsche Courant.

Mijnheer!

Een gebruiker van Zeeuwsche Tarwe vraagt, en hij durft dit, hoewel daartoe niet gecommitteerd, ook uit anderer naam vragen:

„ „ Hoe het komt dat er in de notering der Graanmarkt, „ „ in de beide Couranten dezer stad, een verschil voorkomt van 50 cts. op de jarige Zeeuwsche Tarwe, daar „ „ de hoogste notering die voorkomt in de *N. R. C.* ƒ 10 en „ „ in de *Rott. Courant* ƒ 10.50 is, daar hij de ondervinding heeft, en die is de beste leermeesteres, dat er „ „ tot ƒ 11 voor jarige Tarwe is besteed bij twee groote „ „ en solide commissionairs. Het is wel waar, zal men „ „ zeggen, dat is iets extra en kan als notering niet opgaan; niettegenstaande is het als bovengezegd besteed.” ”

UEd., zal men zeggen, kunt misschien gerangschikt worden onder de helaas meer dan te veel bestaande luije betaalders; tot dusverre vermeent hij en velen met hem er niet toe te behooren; toch meent hij te kunnen verzekeren, dat er heel wat jarige Zeeuwsche Tarwe is verkocht boven de ƒ 10.50.

Wat die Nieuwe Zeeuwsche Tarwe betreft, daarin bestaat ook een verschil van 30 c., die het eene berigt met het andere vergeleken opgeeft; hierover zal hij minder oordeelen, en wil slechts vragen in wiens belang de Marktnoteringen worden opgenomen, in het belang van den boer als verkooper, van den pondgaarder of commissionair als tusschenpersoon, of in het belang van den kooper, als hoofdpersoon; want zonder koopers, kunnen noch boer, noch pondgaarder of commissionnairs hun doel bereiken, dat is geld voor goederen krijgen of verdienen, en worden de koopers door dusdanige noteringen niet anders dan verdacht gemaakt bij de consumerenden.

Gaarne zag steller dezes in deze (namelijk de noteringen) ieders belang geëerbiedigd.

Met achting heeft hij de eer te zijn,

Rotterdam EEN BEWONDERAAR DER MARKT-
22 *November* 1859. NOTERINGEN.

[*Wij hebben de plaatsing van dit artikel niet willen weigeren, ofschoon wij meenen dat de noteringen steeds naar waarheid door ons worden medegedeeld, en zijn bereid het antwoord op de daarin gedane vragen, zoo een of ander deskundige ons dat wil toezenden, mede op te nemen.*]

Uit eene advertentie, dezer dagen in de N. R. C. geplaatst, blijkt het, dat „de gezamenlijke varensgezellen van Hellevoetsluis,” die bij het onlangs aan den grond komen van het stoomschip Hollander geen assistentie wilden verleenen, gedachtig aan Januarij 1857 (zie hunne advertentie N. R. C. 4 dezer) voor hunne hulp aan het zelfde stoomschip op genoemd tijdstip (Januarij 1857) verleend, eene som van ƒ 3000 hebben ontvangen, welk bedrag door de Regtbank alhier werd bepaald.

Daar men veilig mag aannemen, dat de Regtbank in hare uitspraak, ten opzigte der aan de „gezamenlijke varensgezellen van Hellevoetsluis” toe te kennen vergoeding, met onpartijdigheid is te werk gegaan, bestond er voor die „varensgezellen” niet de minste aanleiding, om aan het stoomschip Hollander, toen het, weinige dagen geleden, aan den Kwaden Hoek, aan den grond geraakte, die hulp te weigeren, die noodig had kunnen zijn; maar, al ware dit anders, dan nog moet de advertentie der „gezamenlijke varensgezellen” uit het juiste oogpunt beschouwd, op elk Hollandsch gemoed een smartelijken en hoogst ongunstigen indruk te weeg brengen.

Het was altijd een mijner lievelings-denkbeelden geweest, dat onder de bewoners der Hollandsche zeeplaatsen en voornamelijk onder hen, wier stand het medebrengt dat zij dikwijls de woede der elementen moeten trotseren, nog iets van den ouden Hollandschen geest was overgebleven; van den geest, die ons eene eervolle plaats onder de zeevarende natien deed verwerven en onze vlag aan alle stranden der wereld tegelijkertijd bemind en geducht maakte, — maar, wanneer de advertentie der „gezamenlijke varensgezellen” niet van een’ enkelen onder hen, maar van hen allen is uitgegaan, hoezeer ben ik dan in mijne verwachting te leur gesteld! Met eene verregaande onbeschaamdheid toch en een onbegrijpelijk veronachtzamen van den eersten pligt, die op den zeeman rust, — bereidwilligheid om anderen te helpen — wordt den volke in die advertentie verkondigd, dat de „gezamenlijke varensgezellen” geen hulp aan een in gevaar verkeerend schip bewijzen wilden, omdat de Regtbank hen, toen zij vroeger hetzelfde schip assisteerden, niet ruim genoeg had beloond!

Omdat dus de Regtbank, evenzeer als de Reeders, hun hunnen buitensporigen eisch had ontzegd, zouden de „gezamenlijke varensgezellen van Hellevoetsluis” er niet het minste bezwaar in hebben gevonden, de equipage in hunne nabijheid te hebben zien omkomen, zonder dat zij eene enkele poging tot redding zouden hebben beproefd!

En dat is dan die hooggeroemde menschlievendheid, die edele moed, waarvan onveranderlijk wordt gewaagd in de oproepingen tot bijdragen ten behoeve van huisgezinnen van omgekomen varensgezellen! Ware het niet met de Christelijke beginselen in strijd, om kwaad met kwaad te vergelden, dan zou het, wanneer weder eene stem van Hellevoet uitgaat, om de algemeene liefdadigheid voor zulk een huisgezin in te roepen, eene nuttige zaak zijn, de advertentie der „gezamenlijke varensgezellen” nogmaals in de Courant te doen paraisseren, met eene kleine toelichting, waarin de menschlievendheid en de moed der „gezamenlijke varensgezellen van Hellevoetsluis” eigenlijk bestaan.

Dat zij hun leven wagen, beduidt toch niet veel, zoodra men de overtuiging heeft, dat zulks geschiedt alleen uit winstbejag, niet om natuurgenooten uit een dreigend gevaar te redden, en die overtuiging ontbreekt niemand, die hunne advertentie van den 4 dezer gelezen heeft. Zoodra er het minste vooruitzigt bestaat, dat hunne pogingen geen genoegzaam geldelijk voordeel voor henzelven zullen opleveren, verandert hunne menschlievendheid in eene wreedheid en gevoelloosheid, waartoe een onkundige het hart van een Hollandsch zeeman nooit zou hebben in staat geacht.

Door ondervinding leert men, en ik hoop dus van harte, dat niemand zich in het vervolg meer door de verhalen van zelfopoffering van een of meer „varensgezellen van Hellevoetsluis” zal laten misleiden, gedachtig aan den egoïstischen en barbaarschen geest, die de advertentie ademt, in de N. R. C. van 4 dezer door de „gezamenlijke varensgezellen van Hellevoetsluis” geplaatst.

Rotterdam 17 *November* 1859. T.

[*Voortdurend plaatsgebrek is oorzaak dat dit artikel eerst nu wordt geplaatst.*]

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 23 November.

OVERLEDEN: R. Smith, wedr. van M. van den Aak, 59 j. — A. M. Dirkx, jd., 19 j. — G. E. M. Grumke, d., 2 m. — B. de Koning, z., 2 m. — W. Kriek, z., 1 d. — H. van Meegdenburg, d., 6 m. — J. A. Snel, vrouw van J. van den Wijngaarden, 71 j.

BEVALLEN: E. Nolten, geb. Knock, levenl. z. — J. E. J. Rant, geb. van der Horst, d. — H. Bock, geb. van Dokkum, d. — E. Laanen, geb. Wolters, d. — J. C. van Bergem, geb. Fontaine, z. — M. Muller, geb. Spiertz, d. — S. Aalsvel, geb. Snijders, z. — C. Hörner, geb. Lindijer, z. — A. M. Simonis, geb. Durivou, z. — J. H. E. Sablairolles, geb. Geverding, z. — F. Breuer, geb. Wikman, d. — P. H. van der Poel, geb. Schölgens, d. — C. J. Weemering, geb. van Wageningen, d. — H. Brusik, geb. Cornelisse, d.

GETROUWD: N. G. Beugels, jm., 27 j., met G. Sauer, wed. H. Bax, 32 j. — S. van Buuren, wedr. 40 j., met C. den Hartogh, wed. R. A. Frenk, 39 j. — C. van Willigen, jm., 27 j., met M. C. Mooser, jd., 23 j.— W. van der Sluys, wedr., 37 j., met G. Wijma, jd., 29 j.— P. C. van der Kris, jm., 26 j., met M. Haaks, jd., 28 j.— F. Luderus, wedr., 28 j., met H. P. Cokart, jd., 25 j.— P. J. Cokart, jm., 23 j., met C. van Duym, jd., 22 j.— W. van Dalen, jm., 34 j., met N. de Boon, jd., 29 j.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPINGEN,
IN HET NOTARISHUIS TE ROTTERDAM,
Woensdag den 23 November:

Een Pand enz., Gelderschekade, 2/58;
en Wijnstraat, 2/75; .... trekg. ƒ 25000,
daarboven ƒ 5500, verkocht.
Een Huis enz., Wijnhaven, 2/197; .... „ - 14200,
daarboven ƒ 1800 verkocht.
Een Huis enz., Leuvehaven, 1/220; ... „ - 10500,
daarboven ƒ 2500 verkocht.
Een Huis enz., Noordblaak, 4/138; ... „ - 12450,
daarboven ƒ 1000 verkocht.
Een Huis enz., Open-Rijstuin, 11/76; „ - 6250,
daarboven ƒ 280 verkocht.
Een Huis enz., Schied. Singel, 15/632; „ - 4050,
daarboven ƒ 300, verkocht.
Een perceel Bouwgrond enz., als voren,
diep 40 en breed 7 E, 15/634; .... „ - 2850.
Een perceel Dito Dito, als voren; .... „ - 3000.
Een perceel Dito Dito, als voren; .... „ - 3150.
Gecombineerd om ƒ 15,600 opgehouden.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA en SOERABAIJA, het Ned. Clipper-Barkschip Jhr. Mr. van de Wall van Puttershoek, kapitein K. F. Lammerts. Adres bij Hudig & Pieters, alhier, en D. van Wageningen, te Dordrecht.

BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd Brikschip Jan van Galen, kapit. P. H. de Boer. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

BALTIMORE, het Amerik. Fregatschip Leila, kapit. Chs. Haines. Adres bij Wambersie & Zoon.

BELFAST, het Nederl. Galjootschip Mentor, kapit. W. T. Schuring. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

BOSTON, het Nederl. Brikschip Vasco de Gama, kapit. H. B. de Groot. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

GUERNSEY, Fransch Schip Yolande, kapit. J. Crequer. Adres bij Hudig & Pieters.

GUERNSEY en JERSEY, Eng. Schoener Admiral Windham, kapit. Chs. Allcock. Adres bij Hudig & Pieters.

JERSEY en GUERNSEY, Eng. Schoener Seabird, kapit. C. Nuttall. Adres bij Hudig & Pieters.

KANAGAWA, bij JEDDO (JAPAN) via BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd Barkschip Krimpen aan de Lek, kapit. W. Ouwehand, om in deze maand te vertrekken. Adres bij den Reeder Murk Lels, te Alblasserdam, en bij de Cargadoors Kuyper, van Dam & Smeer, te Rotterdam, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

KOPENHAGEN, het Zweedsch Schoenerschip Familien, kapit. Svensson. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

NEW-YORK, het Bremer Fregatschip Johannes, kapit. D. von Fritzen. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Pruissisch Fregatschip Arnold Böninger, kapit. J. D. Hashagen. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-ORLEANS, het Amerik. Fregatschip Alexandrine, kapit. E. Titcomb. Adres bij Wambersie & Zoon.

SOERABAIJA en MACASSAR, het Ned. Schoenerschip Adriana Jacoba, kapit. Blekkingh. Adres bij de Reeders ’t Hoen, Hudig en Co. en de Cargadoors Hudig & Pieters.

SOERABAIJA, het Barkschip Kinderdijk, kapitein D. Zwanenburg. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen, en te Amsterdam bij de Coningh & Co.

TRIEST, het Ned. Schoenerschip Veendam, kapit. B. A. Hazewinkel. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

Te Amsterdam:

SYDNEY, de Nederl. Clipper-Bark Amazone, kapit. J. Abbink; ligt gereed. Adres bij W. Ruys J. Danielszoon en Hudig & Pieters, te Rotterdam, en de Vries & Co., te Amsterdam, of bij de Bevrachters Dörschlag & Gerbaulet.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LAGOS en DE KUST VAN GUINEA, Gouverneur Elsevier, H. Specht Grijp. — 308 v. Palmolie (34,296 gall.), 3 v. Sheabutter (Planten-vet) (2273 Eng. ℔), 1000 Kokosnoten, H. van Rijckevorsel.

LONDEN, Concordia, H. Stranack. — 65 k. Metaal en 3 koperen Bodems, W. van Houten en Zn.; 17 v. Palmolie, Claus en Raulino; 13 k. Indigo en 2 k. Thee, C. L. Ringrose en Co.; 42 pakk. Koopmans., Diversen; 20 bund. ledige Zakken, 8 dito Manden en 1 kist, inh. 1 Tijger, Order.

Amsterdam.

LONDEN, Diana (st.) — 10 punch. Rum, W. van Kempen; 115 b. Veren, Gebr. Peters; 3 p. Wijn, P. Hoppe; 1 p. dito, J. Rahder; 1 p. dito, J. Beck; 2 p. dito, Verschuer en Co.; 1364 z. Lijnzaad, 66 k. Suiker, 120 k. Vijgen en 800 coll. Koopm., Order.

BREMEN, Dirkje, Poort. — 900 z. Rijst, Order.

BREMEN, Ida, Alberts. — 231 z. Rijst, van Beek en Jurjans; 858 z. Rijstmeel, Order.

Beurstijdingen.

PARIJS den 22 November.

Frankrijk 3 pc. a cont. 70, 70.05; dito op ultimo 69.95, 70.05, 69.95; dito 4½ pc. a cont. 95.80, 95.50; dito op ultimo —; Actien Bank 2850; Cred. Mob. 778.75, 775. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. —. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. —; dito buitenl. 3 pc. oude — en nieuwe 43⅞; dito binnenl. 3 pc. 43⅜; dito Passive —. Oostenr. 5 pc. 84.

De beurs verkeerde heden in eene vaste stemming. De 3 pc. Fransche fondsen sloten 10 centimes hooger.

LONDEN den 22 November.

3 pc. Cons.cont.	96⅛ a 96¼		3 pc. Peru....	70 a 71	
id. id. op tijd	96⅜ - 96¼		4½ pc. id. Urih.	83 - 84	
5 pc. Oostenrijk	78 - 80		id. te New-Y.	81 - 82	
4½ pc. België..	97 - 99		3 pc. Portugal.	45 - 46	
5pc. Braz. 1824	101 - 103		5 pc. Rusland.	109 - 111	
id. 1829/39 ...	— - —		4½pc. idem	98 - 100	
id. 4½ pc. 1852	95 - 97		3 pc. Spanje...	44½ - 45	
idem 1858....	95 - 96⅛		1¾ pc. idem...	33¼ - 33½	
6 pc. Buen.-Ayr	81 - 83		idem Amort. ..	10 - 11	
6 pc. Chili....	103 - 105		id. Cert. Coup.	4¼ - 4¾	
3 pc. idem....	73 - 76		5 pc. Sardinië.	86 - 87	
5 pc. Denemark	98 - 102		6 pc. Turkije..	76½ - 77½	
3 pc. idem ...	85 - 87		idem Nieuwe..	65 - 66	
2½ pc. Holland.	65½ - 66½		4 pc. idem....	103¼ - 105¾	
4 pc. idem....	100 - 100½		3 pc. Venezuela	27½ - 28½	
Ecuador	14½ - 15½		idem Uitgest..	14 - 15	
id. Land-warr.	3½ - 4½		WisselAmst. krt.	11.13 a 14½.	
3¼ pc. Grenada.	16 - 17		idem 3 m.	11.15½ - 16.	
id. Uitgestelde	4¾ - 5¼		id. Rott. 3 m...	11.15½ - 16.	
3 pc. Mexico.	22¼ - 22½		id. Parijs kort....	25. 7½ - 15.	
4½ pc. Peru...	91 - 92		idem 3 m.....	25.30 - 35.	

Binnenl. fondsen vast met weinig handel. Buitenl. over het algemeen beter gestemd, vooral Turksche.

ROTTERDAM den 23 November.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.	62¾		
„	dito dito 3 „	74½		
„	dito dito 4 „	97		
„	Entrepôt-Dok.. 4½ „	101		
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu 1¾ „	32½		
„	Binnenl. a 6 m. 3 „	42⅛	42¼	42¼
Portugal,	Obl. 1856 7/9. 3 „	41 15/16	42 1/16	42
Rusland,	Obl. Lond... 3 „	63 13/16	63⅞	63⅞
„	Spoorw. Aand. ƒ	219½	220	
Oostenr.,	Obl. in Metal. 2½ „	28½	28 9/16	28½
„	dito dito .... 5 „	53⅝		
„	dito N. te Ams. 5 „	73		
„	dito Nat. Met. 5 „	57⅜		
Venez.,..	Oblig. .... 1½ „	13 13/16		
Mexiko,..	Oblig. .... 3 „	20⅝		

Van Binnenlandsche fondsen waren heden 4 pcts. tot vaste prijzen begeerd. Buitenl. effecten leverden weinig of geene variatie op, alleen was de stemming voor Oostenrijksche minder gunstig.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje, Obligatien, 1¾ pc., 32 9/16; dito Binnenlandsche a 6 m., 3 pc., 42¼, 42 7/16, 42 7/16. Portugal, Obligatien, 1856/59, 3 pc., 42⅛. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 28⅝; dito Oude, 5 pc., 53⅝; dito Nationale, 5 pc., 57⅝.

Scheepstijdingen.

Brouwersh.
23 nov. Niets gepasseerd.
(O.—Stil.—OZO.)

Hellevoet. (O.) *Aang.*
23 nov. *Carl Rudolph*, Inge, Libau
Auguste, Dervé, Redon
De Therese (st.) geschut en opgestoomd.
Vertrokken.
23 *Earl of Auckland* (st.), Londen
Louise (st.), Grangem.
Vrede, ter Bruggen, Brouwershaven
Pilgrim, Kennedy, Newcastle
Prince Llewellyn, Davies, Hartlepool (is op de reed geankerd)
Irwell (st.), Hull
Zeilklaar.
Auguste, v. Veen, Rosario

Brielle (O.) *Aangek.*
23 nov. *Concordia* (st.), Londen
Hollander (st.), Havre
Levant (st.), dito
Vertrokken.
Adm. Cator (st), Hartlep.
Norfolk (st.), Goole

Maassluis *Vertrokken*
23 nov. *Three Brothers*, Gilbert, Maidstone
(Z.O.—N.O., stil en mistig)

Amsterdam *Vertr.*
22 nov. *Arend*, Goosens, Suriname
Christina Johanna, Stuitje, Triest
Dankbaarheid, Kooy, Messina
Sieka, de Groot, Rouaan

Texel (Z.Z.W.) *Aangek.*
22 nov. *Beaver* (s), Londen
Josephina Bernhardina, Bos, Suriname

Vlie *Aangek.*
20 nov. *Jantina Alida*, Texer, Gothenburg
Vertrokken.
21 *Volontair* (s), Stockholm

Zoltkamp *Aang.*
21 nov. *Vier Zusters*, Mugge, Newcastle

Delfzijl *Aangek.*
19 nov. *St. Nicolaas*, Grummels, Noorwegen
Vertrokken.
20 *Wijbrandina Reina*, Brons. (v. Newcastle) Barcelona (na volbragte reparatie.)

Vlissingen *Aang.*
21 nov. *Hanna*, Lund, Buenos-Ayres
Hillechina Scholtens, Scholtens, Bristol
Cornelia, Vos, Riga

—o—

St. Helena *Aangek.*
9 oct. *Eliza Thornton*, Maxwell, Batavia n. Londen
10 *Regina*, Lelyveld, Tjilatjap (vertr. 11 n. Amst.)
12 *van Oldenbarneveld*, Hoek, Moulmain n. Rotterdam

Baltimore *Aangek.*
8 nov. *David Stewart*, Prentiss, Amst.

Boston *Aangek.*
6 nov. *Ceylon*, Leckie, Padang

Malta *Aangekomen*
11 nov. *Geertruida Anna*, Ritzes, Amsterdam n. Messina

Tarragona *Aang.*
3 nov. *Maria Spesmea*, Vaalman, Troon

Barcelona *Aang.*
15 nov. *Engelina*, Smith, Newcastle

Malaga *Aangek.*
10 nov. *Jacoba*, v. d. Plas, Hull (en niet te *Smirna*, als bev. gem.)

Cadix *Aangekomen*
13 nov. *Wilh. & Henriëtte*, de Boer, Genua

St. Ubes *Aangek.*
11 nov. *Geertr. Speelman*, Speelman, Lissabon
13 *Elsina Geertruida*, Mulder, dito

Lissabon *Vertr.*
13 nov. *Voorwaarts*, Vink, Rotterdam

Bij **Oporto** *Aangek.*
16 nov. *Teunis & Willem*, v. d. Wal, Vigos

Nantes *Aang.*
20 nov. *Hendrika*, Engelsman, Amsterdam

Paimboeuf *Aangek.*
20 nov. *Hermanus Gerard.*, Rozenberg, Amst.

Camaret *Binnengel.*
17 nov. *Aimable Jeanne*, Couëdel, Redon n. Rott.

Dublin *Aangek.*
19 nov. *Thomas Rising*, Bullard, Rott.
20 *Wilhelmina Drenth*, Kuen, Hamburg

Warrenpoint *Aang.*
19 nov. *Aaltje Brongers*, Kuperus, Bayonne

Belfast *Vertr.*
18 nov. *Anna*, Venema, Malta

Queenstown *Aang.*
20 nov. *Sperwer*, Lambach, Malaga

Liverpool *Aangek.*
19 nov. *Margiena Bentum*, Sap, Nantes
20 *Gesina*, Blouw, Dublin
Uitgeklaard
21 *Catherine Roberts*, Whitburn, Dordrecht
Annegina, Blouw, Groningen

Swansea *Aang.*
21 nov. *Hollands Trouw*, Keuker, Rotterdam

Falmouth *Aangek.*
21 nov. *Activ*, Runge, Rio-Janeiro
Johanna, v. d. Baan, Galatz

Cowes *Aang.*
21 nov. *Meteor*, Adam, Batavia (n. Londen)

Londen *Aangek.*
21 nov. *Vrouw Anna*, Croes, Workum
In lading.
Geertina Harmina, Zijlstra, Amst.
Uitgeklaard.
Geertje, v. d. Borg, ...

Hull *Vertrokken*
20 nov. *Anna* (st.), Bergen

Grimsby *Vertr.*
18 nov. *Harmonie*, Bakker, Newcastle

Hartlepool *Aangek.*
20 nov. *Maria*, Heinecken, Rotterdam
Fairy Queen, Carver, dito

Sunderland *Aang.*
21 nov. *Cairo*, Wooster, Rotterdam
Vertrokken.
20 *Klaartje*, de Ruiter, dito
Zeelust, Amsterdam

Shields *Aangek.*
21 nov. *Earl Talbot*, Manson, Schiedam
Quebec Packet, Hunter, dito
Johanna, Wilken, Rott.
Sarah, Thompson, dito
Eendragt, Munneke, Harlingen
Sine Nomine, Haccou, Vlissingen
Johanna Maria, de Groot, Hull

Newcastle *Uitgekl.*
21 nov. *Barend*, Both, Konstantinopel
Hendrika Geertruida, Janknegt, Groningen
Walker, Heans, Schied.

Clyde *Vertrokken*
22 nov. *Elizabeth Rose*, M’Kenzie, Suriname

Dundee *Aang.*
21 nov. *Ceres*, Huizinga, Koningsbergen
Vertrokken.
20 *Tijd*, Steeksma, Zwolle

Leith *Aangek.*
21 nov. *Ivanhoe* (st.), Rott.

Hamburg *Vertr.*
21 nov. *Zeldenrust*, de Groot, Engeland

Cuxhaven *Aang.*
22 nov. *Alma & Olga*, Osnabrück, Batavia
Remda, Bakker, Amst.

Brake *Aangekomen*
19 nov. *Allegonda Marg.*, Gort, Memel

Norden *Aangek.*
18 nov. *Annette*, Buss, Amst.
Anna, Muller, dito

Emden *Aangek.*
18-19 nov. *Stadt Emden*, Katt, Amst.

Carolinerzijl *Aang.*
14 nov. *Gesina*, Cordes, Amsterdam

Dantzig *Vertr.*
20 nov. *August*, Schulte, Amsterdam

Memel *Vertr.*
18 nov. *Vigilantia*, Woldenga, Emden

Bolderaa *Vertr.*
16 nov. *Alpha*, Pilage, Maas

Abo *Aangekomen*
3 nov. *P. C. Eleonore*, Pijbes, Rio-Janeiro

Landscrona *Vertr.*
14 nov. *Klasina Arendina*, Brongers, Engeland
18 *Maria*, Voordewind, Londen

Fredrikshavn
Uit zee terug.
15 nov. *Jens Nord. Minde*, Petersen, n. Holland

Kopenhagen *Aangek.*
21 nov. *Urania* (st.), Amst. n. Koningsb.

Elseneur *Gepass.*
19 nov. *Sancta Maria*, Swart, Riga n. Noordzee
Hendrika, Wegener, dito n. dito
20 *Wilhelmus*, Smuller, dito n. Holland

Holtenau *Aangek.*
19 nov. *Gezina Margr.*, Stenger, Koningsb. n. Leer
20 *Maria*, v. d. Star, Stockholm n. dito
Anna Tedora, Kuipers, Koningsb. n. Groning.

Rendsburg *Aangek.*
17 nov. *Otto*, Faber, Anclam n. Amst.
Hermina, Kroon, Wismar n. Grangem.
18 *Gesina Elsina*, Deen, Buxtehude n. Malmoe
Sjamke, Egberts, Amst. n. Flensburg
19 *Luctor & Emergo*, Kuipers, Dokkum n. Aarhuus
20 *Jacoba Gezina*, Rinks, Dantzig n. Oldenburg
Jonge Pieter, Colle, dito n. Rotterdam
Willemina Klasina, de Jonge, Danzig (21 Z. Z. O.) n. Bremen

—o—

Rotterdam 23 nov. Volgens particulier berigt, was het schip *Twee Anthony’s*, kapit. C. van Rijn van Alkemade, van hier naar Batavia, den 22 oct. ll. in goeden staat zeilende op 9° 53′ NB. en 24° 12′ WL.; alles wel aan boord.

Texel 22 nov. De Ned. kof *Grietina Hillechina*, kapit. R. J. Sprik, met verwhout van Nantes naar Hamburg, is op de Noorderhaaks gestrand en zal weg zijn, doch het volk gered en heden morgen hier aangebragt door de Texelsche loodsboot n.° 4, schipper Duinker.

Skagen 16 nov. Uit den alhier gestranden Ned. schoener *Gezina Pronk*, kap. Pronk, v. Dantzig n. Rott., is slechts eene onbeduidende partij rogge geborgen en het schip zoo diep in het zand geweld, dat men betwijfelt of het mogelijk zal zijn, meer van de lading te bergen.

Sylt 20 nov. De Emder kof *Johanna*, k. Heerma, met ijzer v. Gothenburg n. Bremen, is in den afgeloop. nacht op dit eiland gestrand. Het volk is gered en een gedeelte van den inventaris geborgen.

Harwich 21 nov. Het Ned. schip *Margaretha Elizabeth*, kapit. v. d. Boogaard, van Shields naar Barcelona, is door drie smakschepen alhier met lekkage binnengesleept, hebbende op het Longzand gestooten.

Southampton den 21 nov. Het schip *Duke of Wellington*, kapitein Campbell, van Liverpool naar Bombay, is den 11 dezer 200 mijlen W. van Kaap Finisterre door brand vernield, doch de bemanning gered.

Holyhead 21 nov. Binnengel. *Mary*, Bird, v. Garston n. Dordrecht, om een lek te stoppen.

New-York 9 nov. Het schip *Macaulay*, kapit. Rogers, van Rotterdam alhier gearriveerd, heeft gedurende de reis zeilen enz. verloren.

—o—

Gepraaid:

18 sept., op 31° 45′ ZB. en 53° OL., de Ned. bark *Vijf Gezusters* (?), van Batavia naar Dordrecht (32 d. reis).

16 nov., op 48° 5′ NB. en 10° 14′ WL., *Capella*, P. H. Landweer, v. Amst. n. Batavia, en de Ned. schoener *Squid* (?), W. koers houdende.

Door kapit. S. van der Mey, van Batavia in Texel binnen:

17 nov., op 49° 24′ NB. en 5° 40′ WL., de Ned. hoeker *Wilhelmina*, kapit. Manneken, v. Vlaardingen naar Gibraltar.

—o—

22 nov. De wind te **Falmouth** stil, mistig; te **Deal** Z. W.

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 24 nov.: 1ste getijde 3 ure 6 min.; 2de get. 3 ure 30 min.

Arnhem. Waterhoogte 22 nov. 1.20 el.

Keulen. Rijnhoogte 22 nov. 6 v. 6 d. Rijnl.

AMSTERDAM den 23 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½	pCt.	62 13/16	62 7/8	
"	dito dito 3	"	75	75 1/16	
"	dito dito 4	"	97		
"	Amort-Synd...3½	"			
"	Handel-Maats.4½	"	125 3/4		
"	dito Leening 4	"			
"	Leen. Holl. Sp.	"			
"	Rijn-Spoorw...4½	"			
"	Maats.v.Weld.4	"			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	"	52		
Frankrijk,	Certificaten....3	"			
Spanje,..	Buitenlands...1¾	"	32 7/16	32 5/8	32 7/16
"	dito 3	"	43 11/16	43 3/4	
"	Binn. a *f* 6000 3	"	42 3/8	42 7/16	
"	Amort. Schuld........		11	11 1/16	
"	Bew. v. Coup.........				
Portugal,	Oblig............3	pCt.	43 5/8	43 3/4	43 3/4
"	dito 1856 59..3	"	42 1/8		
"	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. *Hopeen C.* 5	"	104 1/8		
"	dito 1828/29..5	"	102		
"	Cert. 1831/33..5	"	84 7/8		
"	dito 1840......4	"	80 7/16	80 1/2	
"	dito *Stieglitz*..4	"	80 3/8		
"	dito d.° Nieuwe 5	"	89 7/8	90	89 7/8
"	dito d.° 1855 N.5	"	99 3/8	99 1/2	
"	dito te Londen 4½	"			
"	dito v. Assign.6	"	62 3/8		
"	Inschr. dito ...6	"			
Polen,....	Aand. 1835..........	*f*	157 1/2		
"	Obligatien......4	pCt.	77 5/8		
Pruissen,	Oblig............5	"	101 5/8		
"	Aand........ 3½	"			
Oostenr.,	Obl. *Gollen C.* 5	"			
"	dito dito 4	"			
"	dito Met. Oude 5	"	53 5/8	53 11/16	53 11/16
"	dito N. te Ams.5	"	72 13/16	73	72 7/8
"	dito Nat. Met.5	"	57 3/8	57 5/8	57 5/8
"	dito Metall.....2½	"	28 5/8		
"	Wen.Ad. fl 250 4	"			
Brazilië,	1824, £ 100, 5	"	99 1/4		
Equador,	£ 100...........1	"	14 1/2	14 11/16	
Venez.....	Obligatien......3	"	26 7/16	26 5/8	26 1/2
"	Uitgestelde....1½	"	13 13/16		
Grenada,	Obligatien......3¾	"	14 11/16	14 3/4	
"	Uitgestelde....		4 15/16		
Mexico,..	Obligatien......3	"	20 9/16		
Illinois,	7	"	79		

O. I. Leen. 4 pc. 96 1/4. **Rusland**, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 63 13/16, 7/8; dito Spoorweg Actien, volgefourn. 5 pc., 219 1/2, 219 3/4. Weener Aand. fl. 250, 1839, *f* 274. Denemarken 3 pc,, 81. Philad., bij Hope & Co., Lr. A, *f* 95 3/4, 96. Griekenland, 5 pc., 3 3/16.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3 1/2 pc., Disconto 3 pc.

Hollandsche fondsen waren iets vaster; van vreemde Russische meer aangeboden; Oostenrijksche nagenoeg onveranderd; Spaansche, bij vrij levendigen handel, gunstig gestemd; naar Venezuela was eenige meerdere vraag.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62 13/16, 32 7/8. Spanje, 1¾ pc., 32 7/16; dito Binnenl. 3 pc., 42 3/8, 42 7/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 53 3/4; idem Nationale, 5 pc., 57 5/8.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 23 Nov.

2 maanden.		Kort.	
Londen...	11.61¼	11.66¼	
d.° 3/m,	11.58¾	—	
Parijs . .	55 7/16	55 13/16	
d.° 3/m.	55 1/4	—	
Bordeaux.	55 3/16	55 9/16	
Genua. . .	45½	—	
Livorno. .	38½	-	
Napels . .	78	—	
Petersb. .	165	—	
Hamburg.	35 1/16	35 3/16	
d.° 3 m. .	35	—	
Antwerp .	—	1½	v

6 weken.		Kort.
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen..	92	—
Triest. . .	91 5/8	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 23 Nov.

2 maanden			zigt.	
Londen. .	11.62½	p	11.67½	p
Parijs. . .	55 7/16	g	55 3/4	p
Bordeaux.	55	g	—	g
d.° ½ m.	55 3/8	g	—	g
Genua . .	45½	g	—	g
Livorno. .	38½	g	—	g
Napels . .	78½	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35 5/16	p
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid . .	241	g	—	g
Cadix. . .	243	g	—	g
Sevilië . .	240	g	—	g
Bilbao . .	240	g	—	g
Lissabon .	40 3/8	g	—	p
Porto. . .	40¼	g	—	g
Petersb. .	165	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen ..	92	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 23 November.

HUIDEN. De heden alhier gehouden veiling is afgeloopen als volgt: van 4287 Singapore Huiden 574 verk. a 45 c. en de overige opgeh.; van 3500 Madras Huiden verkocht 292 a 25 c., 205 a 15 c. en 200 a 14½ c. en de overige opgehouden; 3019 Madras Huiden opgehouden; van 500 Madras Huiden 57 verk. a 23½ c. en de overige opgehouden; van 1049 Madras Huiden verk. 208 a 28½ c., 118 a 22 c. en 118 a 23 c. en de overige opgeh.; 200 Buffelhuiden verk. a 22½ c.

De afloop der veiling van MAHONIE en NOTENBOOMENHOUT is geweest als volgt:

Kav.								
1- 37.	195	blokk. Mahonie verk.	25	bl.	38	tot	60	c.
38- 43.	40	" " "	40	"	21	"	32	"
44- 49.	81	" " "	29	"	50	"	—	"
50- 53.	14	" " "	4	"	48	"	55	"
54- 71.	158	" " "	158	"	20	"	26	"
72- 75.	8	" " "	8	"	20	"	28	"
76- 85.	10	" Notenboomen "	10	"	11	"	16	"
86. —	1	Tafelblad opgeh.						
87-105.	103	blokk. Mahonie verk.	26	bl.	30	tot	52	"

SCHIEDAM den 23 November.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 144 ℔ Pernau *f* 210 3 m. Gerst, 129 ℔ Coursche *f* 190 cont., *f* 192 6/w.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	*f* 13.75.
JENEVER, " " " " "	- 18.25.
Amst. proef, " " " " "	- 20.50.

alles zonder de belasting.

SPOELING, per Ketel .... - 1.60.

AMSTERDAM den 23 November.

TABAK. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 57 v. Maryland via Marseille. De 721 v. per Casilda, heden aan de markt, zijn niet gegund.

KRUIDENIERSWAREN. De gisteren gehouden veilingen zijn als volgt afgeloopen: van 80 f. en 279 vs. nieuwe Krenten zijn 33 f. opgehouden tot *f* 16, 47 f. niet geveild, 70 vs. opgehouden tot *f* 16, 103 vs. niet geveild en 100 vs. uit de hand verkocht; de 136 k. en 36 kruikjes Jap. Soya verk. tot 66 a 77 c.; 24 b. Jamaica Piment verk. tot *f* 20 a *f* 20½; 14 b. Komijn verk tot *f* 10½ a *f* 10¾; de 54 f. Krenten zijn gedeeltelijk verk. tot *f* 15¼ a *f* 16.

VETWAREN. Zuidzee-Traan *f* 33½; Robben- *f* 36; Astrakan- *f* 31; Oost-Indische- *f* 31; Bruine Lever- *f* 42 a *f* 43, bl. *f* 52 a *f* 56; Rondvisch per 50 Ned. ℔ *f* 14½; Ansjovis 1859r *f* 7¾, 1858r *f* 8½.

VEE. Kalveren 1ste kwal. *f* 80 a *f* 100, 2de kwal. *f* 70 a *f* 90, 3de kwal. *f* 60 a *f* 80; Schapen *f* 18 a *f* 22; Varkens 42 a 46 c. per Ned. ℔.

GRANEN enz. Tarwe prijshoudend: 130 ℔ b. Poolsche *f* 300 bij partij; 126 ℔ b. Friesche *f* 260; 130 ℔ Bov. *f* 300. Rogge onveranderd: 119 ℔ Petersb. *f* 189; 120 ℔ Jar. dito *f* 188; 116, 118 ℔ dito *f* 180, *f* 184; 117 ℔ dito *f* 182; 117, 118 ℔ N. dito *f* 184, *f* 187; 117, 118 ℔ N. Archangel, *f* 184, *f* 187. Gerst, Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Op 9 v. Olie te leveren dadelijk £ 60. Lijnzaad een doen: 110 ℔ Petersb. *f* 290; 96, 102, 103 ℔ Archang. *f* 247½; 110, 111 ℔ Calcutta *f* 310. Raapolie: op 6/w. *f* 37; vlieg. *f* 35¾; 1 Dec. *f* 35 a *f* 35¼; 1 Mei *f* 36½ a *f* 36⅝. Lijnolie: op 6/w. *f* 31½; Vlieg. *f* 30½; 1 Dec. *f* 30 a 30¼; 1 Maart, April en Mei *f* 31 a *f* 31½. Hennepolie op 6 w. *f* 37½. Raapkoeken per 1040 stuks *f* 56 a *f* 60. Lijnkoeken per 104 st. *f* 9 a *f* 11.

GRONINGEN den 22 November.

GRANEN enz. Door de vorst die in de laatste dagen is ingevallen heeft reeds eenige stremming in de scheepvaart plaats gevonden, intusschen was van enkele streken nog al iets ter markt. Tarwe niet driftiger en bestond tot vorige koers, maar beperkte kooplust: 127 a 130 ℔ Jar. Ommel. Roode *f* 8.40, *f* 8.60 a *f* 8.80, *f* 9; 123 a 130 ℔ N. dito dito *f* 8.05, *f* 8.20 a *f* 8.85, *f* 9, en 123 a 127 ℔ N. Old. dito *f* 7.80, *f* 8 a *f* 8.20, *f* 8.40. Rogge 10 c. verhoogd hoofdzakelijk aan gebruikers: 116 a 123 ℔ Inl. en Pruiss. *f* 6.45 a *f* 7.05, *f* 7.10. Boekweit 15 c. hooger, doch werd tegen het afgaan tot die verhooging vruchteloos aangeboden: 113 a 116 ℔ N. Zwarte Zand *f* 5.20 a *f* 5.60. Gerst bij redelijken aanvoer tot 15 c. verlaging coulant opgeruimd en ook nog boven de notering besteed: 96 a 103 ℔ Nieuwe Winter *f* 5.15, *f* 5.20 a *f* 5.85, *f* 5.90. Dikke Brouw-Haver in de beste soorten ruim prijshoudend, Witte en Zwarte Voer in een doen: 75 a 82 ℔ Dikke Brouw *f* 3.70 a *f* 4.20; 65 a 68 ℔ Witte Voer *f* 3.30 a *f* 3.55 en 68 a 72 ℔ Zwarte dito *f* 3.10 a *f* 3.50. Paardenboonen aangenamer, voor redelijke qualiteit is *f* 7.15 te vergeefs geboden en op *f* 7.30 gehouden. Gort weinig begeerd. Koolzaad aangenamer, voor knappe Ommelander is te vergeefs *f* 11.75 geboden en puik Oostfriesch op *f* 12 gehouden. Raapolie *f* 34. Lijn- *f* 30 gevraagd en *f* 29.50 geboden. Raapkoeken *f* 70 a *f* 72; Lijn- *f* 10. 1ste soort origineie Boerenboter *f* 40: 2de soort Boter *f* 35.50 a *f* 36; puike overgeleide *f* 34 en 2de soort overgeleide *f* 33.

LONDEN den 21 November.

SUIKER. Ord. kwaliteiten zijn gevraagd en bedongen vaste prijzen. Omzet 300 b. Mauritius tot 30/; ca. 6000 b. Manilla Moscov. tot 30/; 800 b. Mauritius tot 29/ en eene lading van 2200 k. Havanna n.° 12 tot 27/. Geraffineerd met veel handel tot vaste prijzen; br. Lumps 49/. — MELASSEN gevraagd. Omzet 120 pijp. Antigua tot 15/6 a 16/6 en eene lading van 1000 v. Cuba tot 13/9 a 14/. — KOFFIJ stil. Voor 60 v. Plant. Ceylon betaalde men vorige prijzen. — THEE flaauw; ord. Congo nominaal 1/3. — Van RIJST vonden heden nemers 10 m. b. tot geheimen prijs. — KATOEN steeds zonder handel. — SALPETER gevraagd en iets hooger; 120 b. Bengaal bedongen 37/6, 130 b. 34/ en 280 b. 38/6. — CUTCH 6 d. hooger. Omzet 100 t. tot 28/. — ZADEN. Lijn- gevraagd en 6 d. a 1/ hooger; 350 b. Bombay dito zijn verkocht tot 52/ a 52/9. Voor Sesame betaalde men 50 . — METALEN. Zink hooger; Heden zijn afgedaan 50 t. disp. tot £ 21.10/; 100 t. dito per Nov./Dec. tot £ 21.7/6; 100 t. dito tot £ 21.10; 100 t. tot £ 21.6/3 en 100 t. tot £ 21.5/. — Schotsch IJZER vast 52 6. — OLIEN. Lijn- hooger 27/9 a 28/; Hull 27/6. Raap- vast; bruine 37/; blanke 41/ a 41 6. Palm- stil 46/6 a 47/. Terpentijn- flaauw. — TERPENTIJN. 600 vtjs. zijn verkocht tot 10/. — TALK. De markt is stil en men noteert P Y C disp. 59/, Dec. 58/9, Jan/Mrt. 58/.

LONDEN den 22 November.

SUIKER. In veiling zijn verkocht 336 v. Barbados, gedeeltelijk tot 37 a 42/6 en 1010 b. Bengaal tot 32/ a 43/6. — KOFFIJ. 633 b. Plant. Ceylon bedongen vaste prijzen. — THEE. 12.800 k. werden heden geveild, waarvan 2860 verkocht werden; ord. Congo 1 ½ d. lager. — COCHENILLE. 534 k. vonden grootendeels koopers.

ANTWERPEN den 22 November.

KOFFIJ zeer vast. Van Santos zijn 304 b. verkocht. Voor St. Domingo heeft men te vergeefs hoogere prijzen geboden. — GRANEN. Tarwe stil; inl. noteert men *f* 12⅜ a *f* 12¾. Inl. Rogge *f* 8⅛; Odessa per Sept. *f* 7⅜; per Oct. *f* 7½. — OLIEZADEN zeer vast. Circa 1000 vtjs. Riga Zaailijnzaad bedongen *f* 21½ a *f* 22¾. — Van HENNEP zijn ca. 60 b. Italiaansche tot zeer vaste prijzen afgedaan. — HARST. Op levering vonden 1800 vtjs. bruine Amerik. nemers. — OLIEN. Voor 15 f. Messina Olijf- heeft men fr. 120 betaald en men vraagt nu fr. 121.

HAMBURG den 22 November.

KOFFIJ stil. — ZINK. 6000 ctr. loco 13 7/16. — RAAPOLIE zonder omzet, per November 24, per Mei 24¾. — GRANEN. In Tarwe ging loco slechts weinig om; Pommersche per Voorjaar 132, 133 ℔ 115 m. b., Holsteinsche tot 114 m. b. aangeboden. Rogge loco onveranderd; Oostzee 83 ℔ 75 m. b.

Advertentiën.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam:	7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
" " alleen n. 's Hage:	9.45 's morg. en 9.35 's av.
" Amst. naar Rotterdam:	8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
" 's Hage alleen n. Rott.:	8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda:	10.15, 3.—.
" Dordrecht naar Rotterdam:	10.40, 3.20.
" Breda naar Antwerpen en Rott.:	6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk:	5.20.
" Antwerpen naar Breda en Rott.:	7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk:	5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50,—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DONDERDAG 24 November 1859, N°. 280.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Woensdag 23 November.

Bij den aanvang van de zitting der Tweede Kamer van heden vroeg de heer Minister van Finantiën het woord om eenige nadere inlichting te geven omtrent hetgeen betrekkelijk de afschrijvingen van de ingekochte schuld van het grootboek, in de zitting van eergisteren was ter sprake gekomen.

De Minister verklaarde er hoogen prijs op te stellen dat er niet de minste twijfel overbleef, dat de schuld die ingekocht werd ook werkelijk werd afgeschreven, vooral met het oog op hetgeen in een vreemd Land dezer dagen had plaats gegrepen, en omdat twijfel ten aanzien van dat allergewigtigst punt aan het crediet des Lands zou kunnen schaden. Dien ten gevolge had de Minister onmiddellijk last gegeven hem over te leggen extracten uit het grootbroek van de rekening „amortisatie." Uit die extracten bleek dat van 30 april tot 21 november jl. van het grootboek waren afgeschreven 2½ pcts. werkelijke schuld ad ƒ 8,167,900, aan 3 pcts. ƒ 1,626,000 en aan 4 pcts. ƒ 3,059,300. De Minister verzocht voorts dat die stukken, waarvan hij slechts het eindresultaat had medegedeeld, zouden worden gedrukt en rondgedeeld. Dienovereenkomstig werd besloten. — Na deze toelichting merkte de heer *van Hall* op dat hij het gevoel eerbiedigde, hetwelk den Minister genoopt had deze stukken over te leggen, maar dat, wat hem betreft, die overlegging onnoodig was, daar hij reeds eergisteren had verklaard er volkomen in te berusten, zoodra de Minister zou verklaren dat de afschrijving had plaats gegrepen. — De heer *Schimmelpenninck* behield zich voor om, zoo noodig, bij de behandeling van Hoofdstuk IX A der Staatsbegrooting op de zaak terug te komen.

Daarna was aan de orde de beraadslaging over het wetsontwerp tot

regeling van het gebruik van het Koloniaal batig slot van 1857.

Even als ten vorigen jare werd besloten, om over elke § afzonderlijk te beraadslagen.

Bij de algemeene beraadslaging voerde alleen de heer *Hoffmann* kortelijk het woord. Hij bragt zijn dank aan den Minister van Koloniën, dat deze in vele opzigten voldaan had aan de door hem ten vorigen jare gemaakte aanmerking, doch dat hij nog een wensch gaarne zou zien vervuld, nl. den Minister te zien handhaven het stelsel van verkoop der producten hier te Lande, waardoor aan den handel, aan de schatkist en aan onze reederijen eene groote dienst zou worden bewezen. — Hierop antwoordde de heer Minister van Koloniën, dat ofschoon de Regering de bevoegdheid had volgens de wet, om veel grootere hoeveelheden producten, dan thans plaats had, in Indië te verkoopen, er bij hem geen voornemen hoegenaamd bestond van die bevoegdheid gebruik te maken; hetgeen thans werd verkocht zou niet worden vermeerderd. De handel in Indië had daaraan geene behoefte, zoo ten gevolge van de hoogere prijzen als van de verbeterde bepalingen gemaakt ten aanzien van dat gedeelte der producten, waarover de contractanten vrije beschikking hebben. De Minister meende dus ten aanzien van dit punt den spreker volkomen te kunnen geruststellen.

§ 1.

Tijd van behandeling der wet.

Over deze § ontstond eene korte en niet beteekenende discussie tusschen de heeren van Eck, van Nispen en den Minister van Kolonien. De heer *van Eck* meende, dat het de bedoeling der Kamer was, om de Koloniale zaken te bespreken, wanneer andere werkzaamheden niet tot overhaasting drongen. Uit dit oogpunt beschouwd, achtte hij den tijd waarin gewoonlijk de tegenwoordige wet werd behandeld, niet geschikt en meende dat de Minister, door eenigen meerderen spoed te maken ook wat betreft de Commissie die belast werd met het onderzoek der remiserekening, het wetsontwerp in den loop van den zomer kon aanbieden. — De heer *van Nispen*, die het vorige jaar lid geweest was van laatstbedoelde commissie, betwistte het den vorigen spreker, dat die commissie, met naauwgezetheid hare taak volbrengende, meer spoed zou kunnen maken dan thans geschiedde. — Ook de heer *Minister van Kolonien* was van gelijke meening en betoogde tevens dat het onmogelijk was de wet jaarlijks vroeger in te dienen dan tot dusver gebruikelijk was.

§ II.

Overdreven inmenging der Vertegenwoordiging in Koloniale zaken.

De heer *Thorbecke* vestigde de aandacht der Kamer op de volgende zinsneden, der door den Minister ingezonden Memorie van Beantwoording:

„Het is de eenige overtuiging van den onderge„teekende, dat het dikwerf ongegrond of overdreven „uitspreken van een ongunstig oordeel over de hande„lingen van den Minister en van den Gouverneur-Gene„raal, hetwelk maar al te gretig weêrklank vindt bij „de drukpers in Nederland en in Indië, het gezag „van en het ontzag voor het koloniaal bestuur zoo„danig ondermijnt, dat het voeren van een klemvol „en krachtig beheer en het behoud van het prestige, „hetwelk bij de talrijke inlandsche bevolking pleegt te „bestaan, daardoor wordt geschokt. De Kamer zelve „heeft dit levendig gevoeld en op kernachtige wijze „uitgedrukt, toen zij in haar adres van antwoord op „de troonrede sprak van de noodzakelijkheid der „eerbiediging en handhaving van een krachtig gezag."

Wanneer die zinsneden beschouwd werden in verband met hetgeen de spreker meende, dat de grondtoon was van de geheele Memorie van Beantwoording, dan kwam het den spreker voor, dat de Minister de Kamer had willen waarschuwen en beperken. De Minister antwoordt; maar doorgaans zóó, alsof hij wilde te kennen geven: verwacht een zoo uitvoerig antwoord niet weer, ik kon ophouden met te antwoorden. Wat had den Minister zoo uit zijn goed humeur gebragt, wat zoo kunnen verstoren, wat kunnen bewegen zoo ontrouw te worden aan zich zelven? Een man van luim en van geest, die het gemakkelijker viel dan ieder ander om ieder te bevredigen. Een parlementair man bovenal, overtuigd dat de Vergadering niet kon worden beperkt, overtuigd dat voor parlementaire Ministers de verantwoordelijkheid, indien zij dezen ontgaan wilden, ondragelijk zou worden. Hij waagde een beroep van den Minister op den Minister, omdat deze overtuigd moet zijn dat het zwijgen, het niet spreken over iets waarop anders aanmerking zou kunnen gemaakt worden, geen middel is van herstel. Men spreekt van den indruk op de Javanen; spreker stelde zich niet voor de Javanen met aandacht het Bijblad lezende; doch wat zou in ieder geval beter indruk maken: kritiek, berisping, verwijt en geen antwoord of een knorrig of afwijzend antwoord, dan wel een antwoord dat op gronden rust, dat aan iedere redelijke kritiek het zwijgen oplegt. De Minister moest overtuigd zijn, dat zedelijke overmagt, gepaard met de magt om ze te handhaven, alle kritiek gerust afwachten en trotseren kan. De Minister kende volkomen de verhouding van het Engelsche Parlement tot Engelsch O. I. en hij weet zeer goed dat de groote maatregelen dáár hun oorsprong hebben gehad in het Engelsch Parlement. Hij weet ook aan welke onbillijke aanvallen de Ministers in het Engelsche Parlement waren blootgesteld; doch heeft ooit een Engelsch Minister het Parlement durven waarschuwen tegen dat gebruik van parlementaire vrijheid; is Engelands gezag in Indië ooit geschokt geworden, door de debatten in het Engelsch Parlement? De Minister moet overtuigd zijn dat uitsluiting, dat verbod van kritiek in het Parlement onmogelijk is; dat kritiek noch uitgesloten, noch verboden kan worden, maar moet worden geleid. De Minister moet uit eigen ondervinding overtuigd zijn, dat het niet is de kritiek, maar dat het is de zwakke verdediging die kwaad sticht. Wanneer de spreker zich beriep op den Minister, dat deze bovenal zelf moest wenschen rekenschap, licht, oplossing te geven, dan geloofde hij toch dat ééne beperking van die verpligting kan worden aangenomen. Hij sprak niet van art. 84 der Grondwet, ofschoon de Minister meer of min in zijne Memorie van Beantwoording het gansche Indische bestuur eenigzins achter dat art. had geplaatst, maar hij sprak van de bijzondere betrekking van den Minister van Kolonien tot den Gouverneur-Generaal. Men kon zeggen, de Gouverneur-Generaal is niet verantwoordelijk: hij kan niet worden gelijk gesteld met een Commissaris des Konings, niet met een gezant; hij is ook geen agent van den Minister van Koloniën. De eerste voorwaarde van eene goede bekleeding van het Gouverneur-Generaalschap is, dat hij zelfstandig zij, dat hij een eigen stelsel, eene eigene overtuiging hebbe. De Minister zou kunnen gezegd worden zich te bepalen tot een werktuig, het orgaan te zijn van die regelende en controlerende magt, die aan den Koning en aan den Rijkswetgever is opgedragen; de Gouverneur-Generaal is en moet blijven vrij in handeling en bestuur. De Minister kan dus niet ten allen tijde tot rekenschap worden geroepen evenzeer voor de handelingen van den Gouverneur-Generaal als ten opzigte van zijne eigene daden. Die beperking zou men kunnen aannemen op grond van eene zekere theorie, op grond van hetgeen hem spreker zou toeschijnen de ware theorie te zijn. Maar al ware de theorie juist, zij bestaat niet in werkelijkheid. Sedert jaren loopt de zelfstandige besturende magt in Indië gevaar door de aanraking met het Ministerie van Kolonien door de gewoonte van contrôle, door de gewoonte van ingrijping van het Ministerie van Koloniën in de handelingen van den Gouverneur-Generaal. Wanneer dit het geval mogt zijn, welk wapen bleef er dan over voor den Minister van Koloniën om soms geene rekenschap te geven? Als alles tot in de kleinste bijzonderheden van Indië getrokken werd naar het *Plein*, waarom, vroeg spreker, zou dan niet alles van het Ministerie van Koloniën getrokken mogen worden naar het *Binnenhof?*

De heer *Hugenholtz* wenschte in weinige woorden den indruk mede te deelen, die § 2 van de Memorie van Beantwoording op hem gemaakt had. Ofschoon hij bij de eerste inzage gemeend had in den Minister te vinden een man van kracht, gelijk hij dien zoo gaarne aan het bestuur zag, meende hij toch bij nadere overweging dat de Minister buiten de wet en buiten de Grondwet was gegaan. Hij had zich voorgesteld dat de wisseling van gedachten, sedert 10 jaren over koloniale aangelegenheden gevoerd, ook bij groot verschil van meening, tot eene goede keuze van regeling zou hebben geleid. En nu op eens werd de inmenging der Vertegenwoordiging als eene hoogst verderfelijke zaak door den Minister beschouwd. Hij deelde te dien aanzien geheel het gevoelen van den vorigen spreker en meende dat de voorstelling zeer onjuist was, alsof men de zaken verbergende daardoor meer kracht zou verkrijgen. De Minister had zich niet alleen beroepen op art. 89 der Grondwet, maar ook op het reglement van orde der Kamer. De Minister had aan dat reglement eene nooit gehoorde uitlegging gegeven en gemeend dat er vóór het vaststellen van het voorloopig verslag over het openen van de punten daarin, eene geheime comparatie moest plaats hebben tusschen den Minister en de commissie van rapporteurs. Spreker moest dringend verzoeken om eene meer pertinente verklaring van den Minister. Koloniale zaken wogen zeer zwaar bij hem; het goldt toch het welzijn of het ongeluk van millioenen zielen en van de grootste belangen van het Land, en als nu gezegd werd: door uwe debatten stort gij de Kolonien en het Vaderland in 't verderf, dan moest hij betere gronden zien aangevoerd dan de Minister gedaan had. Hij verlangde die inlichting te meer, omdat kort na de bekende verklaring des Ministers op 29 sept. jl. een manifest was uitgegaan van zes voormalige hoofdambtenaren in Indië, organen der oud koloniale partij, waarin verklaard werd dat, indien werd voortgegaan op den weg die afgebakend werd door het Regerings-reglement op Nederl. Indië, de kolonien voor ons verloren zouden gaan. Blijkbaar hadden die mannen in de verklaring des Ministers een zeker appui gezien en nu vroeg hij eene duidelijke verklaring van den Minister omtrent zijne meening betrekkelijk den gang der Regering in Indië en de bemoeijing der Tweede Kamer, opdat hij spreker met volle overtuiging zich voor of tegen die meening verklaren kon.

De heer *Duymaer van Twist* betoogde dat wij thans verkeerden in een tijdstip van reactie tegen groote beginselen van koloniale staatkunde; van reactie van hetgeen genoemd wordt overdreven inmenging der Vertegenwoordiging in O. I. zaken; van reactie tegen de vrijheid van godsdienst van de ingezetenen van Nederlandsch Indië; van reactie tegen vrijen arbeid, en wat hem het meeste leed deed was dat de Minister van Kolonien hem toescheen aan die reactie niet vreemd te zijn. Het was inderdaad te betreuren dat er in de Kamer over deze onderwerpen moest worden gediscutieerd alsof er geene Grondwet en geen Regerings-reglement bestond. De bestrijders der beginselen zouden veeleer moeten aandringen of een voorstel doen, voor zooveel dit van hen afhangt, om de Grondwet en het Regerings-reglement te doen veranderen door de Wetgevende Magt. Hij voor zich geloofde dat het pligt was om zich naar het beste vermogen tegen zoodanige reactie te verzetten. Bij de tegenwoordige § zou hij zich alleen bepalen tot de reactie tegen de zoogenaamde overdreven en ongrondwettige inmenging van de Vertegenwoordiging in het bestuur van Nederlandsch Indië, zullende hij de andere punten later behandelen.

De Minister van Kolonien is in zijne rede van 29 september en in de tegenwoordige Memorie van Beantwoording met kracht opgekomen tegen die zoogenaamde overdreven inmenging, en de Minister heeft zijn stelsel reeds in ruime mate in de Memorie toegepast. De spreker stelde derhalve de vraag: welke regten en bevoegdheden heeft de Grondwet aan de Vertegenwoordiging toegekend in het algemeen? Die vraag was tot twee punten te herleiden: 1°, tot het aandeel der Vertegenwoordiging in de Wetgevende Magt, en 2°, tot haar toezigt en contrôle op de handelingen van het bestuur.

Wat betreft de bevoegdheid der Wetgevende Magt, de Grondwet had die ten aanzien van de Kolonien beperkt en verder afhankelijk gemaakt van de erkenning der behoefte. En nu vroeg de spreker of de Wetgevende Magt in dat opzigt immer van die magt misbruik had gemaakt. Dat antwoord moest ontkennend zijn, daar hij vooreerst wees op het uiterst klein getal wetten voor Indië gemaakt, en ten tweede dat er nog wetten niet waren tot stand gekomen, ofschoon de Grondwet ze sedert 11 jaren had geboden. Van het regt van initiatief had de Kamer nimmer gebruik gemaakt; en wanneer er wetten gemaakt waren, dan waren ze uitsluitend van de Regering afkomstig, voorgedragen door de voorgangers en meesters van de partij der reactie, geenszins door de nieuwigheidzoekers.

De tweede bevoegdheid is het regt van de Vertegenwoordiging, om toezigt en contrôle te houden op de handelingen van het Bestuur. Tegenover dat regt stond in de Grondwet voorgeschreven de ministeriële verantwoordelijkheid. Wordt in die Grondwet onderscheid gemaakt tusschen den Min. van Kolonien en de overige Ministers? Neen, zijne positie stond met die der andere Ministers gelijk. Art. 59 sprak wel van opperbestuur des Konings, doch bragt geen de minste verandering in art. 53 der Grondwet. De Minister van Kolonien was verantwoordelijk voor elke daad van dat opperbestuur, hetgeen ook daaruit bleek, omdat de artt. 55 en 61 der Grondwet spraken van opperbestuur des Konings over de buitenlandsche betrekkingen en over de geldmiddelen. Er was dus in de Grondwet geen enkel woord te vinden dat de Minister van Kolonien in meer beperkten zin zou verantwoordelijk zijn dan ieder ander Minister.

Maar nu de mate van verantwoordelijkheid voor het bestuur van den Gouverneur-Generaal. De spreker verschilde te dien aanzien met het gevoelen van den heer Thorbecke. De verantwoordelijkheid van den Minister van Kolonien stond hier gelijk met die van alle andere Ministers, ten aanzien van ondergeschikte ambtenaren. De Gouverneur-Generaal is ondergeschikt aan den Minister van Kolonien; hij is verpligt diens bevelen te volgen, maar daaruit volgt ook dat de Gouverneur-Generaal niet verantwoordelijk is en kan zijn in den zin als dat de zelfstandige Minister is. Spreker bedoelde hier niet de zedelijke verantwoordelijkheid, maar alleen de wettelijke, die uitgedrukt was bij art. 37 van het Regerings-reglement, nl.: „de Gouverneur-Generaal is verantwoordelijk aan den Koning." Bij de behandeling van dit artikel in de Kamer, heeft men juist niet aangenomen de zelfstandigheid van den Gouverneur-Generaal. Voor het stelsel van zelfstandigheid zou zeer veel zijn te zeggen. De verpligting van den Gouverneur-Generaal om de bevelen van den Minister van Kolonien op te volgen, was aan vele onaangenaamheden verbonden, maar in de praktijk was zelfstandigheid ondoenlijk. Hoe toch zou het gaan met de dagelijksche verantwoording aan den Minister of het Hoofd van den Staat? Zou hij bij zijne terugkomst in eens verantwoording moeten geven van al hetgeen door hem in eene reeks van jaren was verrigt? Het kon dus wel niet anders, of de Gouverneur-Generaal moest zijn ondergeschikt aan den Minister van Kolonien, mits slechts het opperbestuur zich niet overdreven inmengde in het dagelijksche beleid van zaken. Maar dan ook is de Minister van Kolonien de verantwoordelijke man uitsluitend en alleen. Ongerijmd zou het zijn den Minister verantwoordelijk te stellen voor daden van een ander; maar die daden waren òf uitvloeisels van bevelen en instructien door den Minister gegeven, en dan moest hij er verantwoordelijk voor zijn; òf ze waren eigen handelingen van den Gouverneur-Generaal. De Minister had het regt die af te keuren; keurde hij ze goed, hij moest er ook voor verantwoordelijk zijn. Uit deze tweeledige beschouwing kwam de spreker tot de slotsom, dat de Minister van Kolonien uitsluitend en alleen de verantwoordelijke man was en dat van overdrijving en ongrondwettige inmenging der Vertegenwoordiging geen sprake kon zijn, want de Grondwet had geene enkele handeling van die verantwoordelijkheid uitgesloten.

En was nu die inmenging nadeelig voor de eerbiediging van ons gezag? Na hetgeen de heer Thorbecke had ontwikkeld, zou de spreker daaromtrent zeer kort zijn. Die inmenging kon niet nadeelig zijn, omdat hier geene beschuldiging kon worden geopperd, of de Minister van Kolonien had dadelijk de gelegenheid zich met alle kracht te verdedigen. Neen, het bestuur moest zoodanig handelen, dat het eerbied inboezemde; er moest geene weifeling bestaan ten aanzien van groote beginselen; geen strijd tusschen Minister van Kolonien en Gouverneur Generaal, en zoo al, dan moest dit niet in het publiek blijken. Vooral moest de Minister van Kolonien niet onbeantwoord laten afkeuring en berisping, die in deze Kamer der Staten-Generaal tegen handelingen van het Gouvernement werden ingebragt.

De heer *van Eck* trad in een betoog om aan te toonen dat de Minister van Kolonien thans was in strijd met zich zelf, daar hij den 17 maart had verklaard, ja, dat overdreven inmenging der Vertegenwoordiging verderfelijk was, maar ook dat de Kamer, zich tot dusver aan die inmenging niet had schuldig gemaakt. Hij vroeg dus, welke handelingen door de Kamer sedert maart waren gepleegd, om de klagten te regtvaardigen die de Minister thans aanhief? Tevens kwam de spreker terug op het reeds besproken punt betrekkelijk het reglement van orde, en hij meende in het aangevoerde door den Minister te zien eene beschuldiging tegen de Commissie van Rapporteurs, alsof deze het verslag niet te goeder trouw hadden zamengesteld.

De heer *van Hall* had met groot genoegen de Memorie van Beantwoording des Ministers gelezen, want hij had daarin niet gezien wat twee vorige sprekers er in gezien hadden, vooral niet de reactie tegen de inmenging van de Vertegenwoordiging in koloniale zaken; hij had er alleen in gevonden eene welwillende doch met grooten ernst uitgesproken waarschuwing, waarbij de Minister de Kamer tot voorzigtigheid aanmaande, en hij had die Memorie met te meer genoegen gelezen, omdat hij behoorde tot die leden, die het veelvuldig bespreken van koloniale aangelegenheden, en vooral van zaken van het koloniaal bestuur in het openbaar, voor zeer gevaarlijk houden. De heer Thorbecke had gesproken van de Engelsche kolonien. Spreker wilde de Kamer niet herinneren aan al hetgeen in het Engelsche Parlement was gesproken, vooral in de laatste jaren, op die inmenging van het Parlement; want hij zou uren lang de Kamer daarmede kunnen bezig houden. Hij veroorloofde zich slechts eene herinnering, welke Amerika betrof. Reeds in 1765 had lord Granville de mogelijkheid betoogd, dat Amerika voor Engeland zou verloren gaan door de factien van het Engelsch Parlement. (Spreker las hier in het Engelsch een gedeelte van het aangehaalde stuk voor.) Dat zelfde vreesde de spreker zou ook in onze O. I. van te groote inmenging het gevolg kunnen worden, en dit te eerder, daar in onze kolonien niet bestond het tegenwigt, dat in Amerika bestaan had, nl. eenheid van afkomst der bevolking. Reeds vroeger had wijlen de heer Baud, gezeten op de plaats waar nu de heer van Twist zat, op de gevaarlijke gevolgen van die inmenging gewezen (zitting van 23 december 1850). Teregt had de heer Thorbecke beweerd dat parlementaire kritiek niet kon worden uitgesloten; er was niemand die verbieden kon in de Kamer over alles te spreken: maar een verstandig man kon waarschuwen en de leden der Kamer konden naar dien raad luisteren. Hij kon echter met dien spreker niet instemmen, dat wij gerust konden zijn, dat de Javanen het Bijblad niet lazen. Het Bijblad zelf misschien niet, maar er waren gedienstige wezens die de inlandsche bevolking door middel harer hoofden op alle mogelijke wijze bekend maakten met hetgeen hier in de Kamer gebeurde. In het voorloopig verslag was melding gemaakt van sommige der laatste lettervruchten omtrent Indische belangen. Hij had die met veel genoegen gelezen, wanneer hij daarbij uitzonderde enkele aanvallen tegen een persoon, dien hij liefst niet zóó had zien aangevallen. Vooral had hij het oog op eene lettervrucht, waarvan hij den titel niet kon beamen, omdat er geen „parlementaire regeringsvorm" hier bekend was; doch wat er in geschreven stond daarvan kon hij veel beamen en gaarne zou hij het woordelijk aan de Kamer willen mededeelen; want alles was daar zoo krachtig en met zooveel juistheid gezegd, dat de spreker thans slechts flaauw herhalen kon, wat daar zoo veel beter geschreven was. Vooral was daarin duidelijk aangetoond, hoe, al wat hier gebeurde, op Java werd overgebragt en verspreid. Hij was het volkomen eens met den heer Thorbecke, dat onze zedelijke magt gepaard moet gaan met de kracht die te handhaven; maar men moest trachten die zedelijke overmagt te behouden, en daarom moesten de leden der Kamer niet met het oog op de Grondwet, maar volgens de regelen van wijsheid zorgen, dat die zedelijke overmagt in de kolonien niet werd bedorven. En hoe kon die blijven bestaan op de Javanen, die van al wat hier gesproken wordt door middel hunner hoofden kennis bekomen; wanneer wij op de kolonien, die alleen autocratisch kunnen worden bestuurd, de beginselen toepassen van een vrij Land? Men kan zich verdedigen tegen beschuldigingen, zegt men. Het is waar, maar wie weet niet dat de beschuldiging wordt verspreid en dat de verdediging wordt verzwegen? Wanneer de spreker lette op de werking die de discussien in Engeland gemaakt hadden op Amerika, dat bewoond werd door Engelschen die lezen konden, hoe zou dan die werking zijn op den Javaan, die men steeds bekend maakte met de beschuldiging en nooit met de oplossing? De spreker geloofde dat de leden der Kamer hoogst voorzigtig behoorden te zijn in hetgeen zij zeiden, en dat, wanneer de Minister de leden van de Vergadering daarop opmerkzaam maakte, dan behoorde men hem daarvoor dank te weten. De geschiedenis van de Engelsche Oost was dáár om aan te toonen, wat uit onvoorzigtige debatten kon ontstaan en de spreker herinnerde ook hier wat wijlen de heer Baud daarover had gezegd.

De spreker uit Amsterdam (de heer van Twist) had gewaagd van reactie tegen de inmenging der Vertegenwoordiging. Hij zou niet treden in een wijdloopig onderzoek over de regten, geschonken bij de Grondwet, en over de verantwoordelijkheid des Ministers; die verantwoordelijkheid was volgens de wet. Maar van reactie tegen de Grondwet kon geene sprake zijn; evenmin van eene beschuldiging tegen de Kamer, daar de Minister te verstandig was om op eene handeling van de Kamer, in die Kamer zelve eene blaam te werpen. De spreker stelde zich op een geheel ander standpunt. Hij wilde zwijgen van hetgeen de Kamer indirect had gedaan door hare pressie, waardoor bepalingen in het leven waren geroepen, die nooit hadden behooren tot stand te komen; maar hij zou slechts een feit herinneren, dat hem door diezelfde lettervrucht, welke hij straks op het oog had, in het geheugen was geroepen. De heer van Twist had beweerd dat de Kamer nimmer van haar initiatief gebruik had gemaakt, maar de spreker zelf dien hij bestreed, had bij wijze van amendement eene bepaling in de scheepvaartwetten doen opnemen, welke door de toenmalige Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Finantien (de heeren Thorbecke en van Bosse) als ongrondwettig bestreden werden. Nu zegt men de Kamer heeft zich niet schuldig gemaakt aan ongeoorloofde inmenging ten aanzien van haar toezigt en contrôle. Hij had nooit beweerd, en de Minister zou het ook niet doen, dat de Minister niet zou zijn verantwoordelijk en nu kon hij niet zeggen dat de Kamer zich niet immer onbehoorlijk had ingemengd, mits de Kamer in het oog hield, dat dit grondwettig toezigt en contrôle nimmer mag ontaarden in een regt van medebeheer, zoo als onder anderen nog in het tegenwoordig voorloopig verslag pogingen worden aangewend, om de Regering regels voor te schrijven betrekkelijk het houden van koffijveilingen. Dat was geen toezigt en contrôle, maar dat waren pogingen om mede te regeren en mede te besturen. Er was dus geene reactie tegen de inmenging der Vertegenwoordiging, maar er was actie tegen verkeerde pogingen van hen die onvoorzigtig Indische zaken ter sprake brengen, die het beter ware althans in comité generaal te doen. Ofschoon zulks met de meeste bescheidenheid was gedaan, had bij vb. de heer van Twist, meenende dat eene beschuldiging tegen zijn beheer was ingebragt, alle roerselen van de geheime politiek ten aanzien van de Vorsten op Java in de Kamer ter sprake gebragt; en nu kunnen de Vorsten van Banjermassing lezen wat er gebeurd is en met welke bedoeling: eene les die voor al de andere Vorsten van onze Oost-Indische bezittingen niet verloren zal gaan. Dit waren onderwerpen die zeer gevaarlijk waren in het openbaar te behandelen. Spreker besloot met de verklaring dat hij over deze discussie zeer verheugd was, omdat men nu wel kon doen gevoelen dat er geene sprake was van eenige reactie tegen de Grondwet, maar dat men die Grondwet niet wilde uitbreiden, terwijl hij juichte juist waarover de heer Thorbecke in 1848 treurde, nl. dat de Grondwet niet meer heeft gegeven dan de bepalingen die er nu in te lezen staan, en hij kon het verklaren dat de overgroote meerderheid der Natie met groot genoegen het antwoord des Ministers had gelezen, juist omdat het geene beschuldiging bevatte of reactie op het oog had.

De heer *van Hoëvell* was niet voornemens geweest over deze § het woord te voeren. Hij had het plan gehad deze questie over te laten aan andere leden, omdat, indien er gezondigd is, hij een van de groote zondaren was. Hij erkende zeer dikwijls bij elke gelegenheid nu elf jaren lang koloniale questien ter sprake gebragt te hebben. Maar hij verheugde er zich over, want hij geloofde dat in plaats van kwaad, de behandeling dier zaken in Indië veel goeds te weeg had gebragt. Het zou hem niet moeijelijk vallen, ofschoon onvoorbereid, menige verbetering, menige hervorming, menigen terugkeer van den kwaden weg te kunnen aanwijzen, die inderdaad indirect het gevolg geweest zijn van besprekingen in het Parlement. De vorige spreker had hem evenwel verleid het woord te vragen en aan die verleiding had hij geen weerstand kunnen bieden. Wat is er toch gebeurd, vroeg de spreker, hetwelk aanleiding gegeven heeft èn tot de rede van den Minister, van 29 september, èn tot deze Memorie van Beantwoording èn tot de vaderlijke waarschuwingen van den heer van Hall? In Banjermassing was een opstand uitgebroken; de expeditie tegen Boni was mislukt; maar was dit het gevolg van de discussie in de Kamer? De spreker zou bij latere §§ gelegenheid hebben, die questien van Banjermassing en van Boni wat meer van nabij te beschouwen: maar hij stelde het als zeer zeker, dat de Minister verklaren zou, dat althans de

Kamer aan die zaken geen schuld had. Wat is er dan toch gebeurd? Men behoorde feiten, gebeurtenissen aan te wijzen, waarvan de jammerlijke gevolgen te wijten waren aan de besprekingen van koloniale aangelegenheden in de Kamer. De heer van Hall had gewezen op Noord-Amerika en op eene redevoering van 1765: maar lord Granville sprak vóór de emancipatie en wij spraken voorgelicht door de geschiedenis. En nu vroeg de spreker of de afscheiding van Noord-Amerika het gevolg is geweest van de debatten in het Parlement of het gevolg van het slechte bestuur der Engelschen in Amerika? Maar er is geen punt van vergelijking tusschen Amerika en onze Oost-Indië; dit had de heer van Hall ook gevoeld, want daarom heeft hij er op uitgevonden dat de inlandsche hoofden zich het Bijblad laten vertalen. Spreker loofde een prijs uit aan den kundigsten kenner van het Javaansch om eene parlementaire redevoering in het Javaansch te vertalen. Dit was onmogelijk. Die spreker had ook beweerd dat de Vorsten van Banjermassing thans de roerselen onzer politiek zouden leeren kennen. Een dier Vorsten bevond zich thans te Batavia en spreker geloofde niet, dat deze zich nu met de lectuur van het Bijblad zou bezig houden; de andere Vorst was in oorlog tegen ons en het viel te betwijfelen dat deze weten zou hetgeen bij ons gebeurde. Al wat hier gezegd wordt, steunde niet op kennis van den waren toestand van Java. Gaarne zou de spreker voldoen aan den raad van den heer van Hall, dat een verstandig man konwaarschuwen en dat de leden der Kamer konden luisteren; hij wilde dan ook de verzekering geven dat hij zwijgen zou, zoodra hij de overtuiging had dat zijn spreken in de verste verte gevaarlijk zou zijn; maar met de kennis die hij daarvan sedert 11 jaren had opgedaan, meende hij integendeel dat de beraadslagingen der Kamer nuttige uitkomst hadden gehad. De heer van Hall riep de leden der Kamer op om onze zedelijke overmagt te helpen handhaven. Spreker zou trachten daartoe mede te werken; maar hoe? Wat ondermijnde ons gezag? Niet dat men in de Kamer redetwistte, maar wanneer het bleek aan de Indische Maatschappij dat de magten die over haar gesteld zijn het oneens waren, dat er verschil bestond tusschen Gouverneur-Generaal en Minister; wanneer gewigtige maatregelen heden bij besluit geregeld, over zes maanden gewijzigd en later nog eens gewijzigd werden; wanneer wetten worden gemaakt en in Indië afgekondigd, maar niet gehandhaafd, maar openlijk straffeloos overtreden worden. Dat ondermijnde ons gezag. Overigens zou de spreker bij de behandeling der volgende §§ het bewijs geven, dat hem de belangen van Indië even als vroeger zeer ter harte gingen.

De heer *Rochussen, Minister van Kolonien* ving aan met een punt dat hem persoonlijk na aan het harte lag, namelijk de beschuldiging door den heer van Eck gedaan, dat hij zou zijn in strijd met zich zelve. De beantwoording van dit punt zou de Minister tevens doen strekken tot inleiding op hetgeen hij te zeggen had. De heer van Eck had verklaard dat in des Ministers rede van 17 maart niet geducht werd voor overdreven inmenging. Indien men evenwel die rede met aandacht nalas, dan zou men daarin vinden opgesomd dezelfde drie oorzaken als hij Minister in de maand september als verderfelijk had opgenoemd, namelijk overdreven liberalisme bij de Europeanen in Indië, overdreven fanatisme bij de Inlanders en overdreven inmenging der Vertegenwoordiging. Indien hij toen heeft gezegd, dat hij die overdreven inmenging van het Parlement niet duchtte, dan is dit eene parlementaire beleefdheid geweest, daar geen lid der Kamer had kunnen mistasten in hetgeen door hem Minister destijds werkelijk was bedoeld. Wat is er sedert dien tijd gebeurd, heeft men gevraagd? In dien tijd is inderdaad in de Kamer niet veel gebeurd, ja, de inmenging was toegenomen. Ja, men heeft den Minister willen bewegen stukken af te geven uit het archief, niet aan de Kamer, maar aan particuliere personen. Ja, men heeft voor het eerst, na eene reeks van jaren, nadere inlichtingen gevergd op een Regeringsverslag voorgeschreven bij de Grondwet, doch waaromtrent vroeger nimmer werd teruggekomen. Maar wat is er buiten deze Kamer gebeurd? Groote rampen in Indië, en nu gaf de Minister den heer van Hoëvell toe, dat die rampen niet het *direct* gevolg waren van hetgeen in de Kamer gesproken is, maar de Minister beweert, dat hetgeen in de Kamer gesproken wordt en door de drukpers op zoo verschillende wijze herhaald, tot die rampen *indirect* aanleiding kan gegeven hebben, en tot soortgelijke rampen aanleiding geven zal. De Minister had alle inmenging der Vertegenwoordiging niet gewraakt; hij heeft alleen beweerd en beweert nog dat overdreven inmenging, het telkens ter sprake brengen van soms zeer teedere punten voor Indië schadelijke gevolgen hebben kan. In zin en strekking had dus de Minister in maart hetzelfde gezegd als in september.

De heer Thorbecke had voorgelezen eene zinsnede uit des Ministers Memorie van Beantwoording. Op den voorgrond stelde de Minister dat hij bedoeld had noch het grondwettig regt der Kamer om inlichting te vragen, noch weigering om antwoord te geven. Hij had alleen gewezen op het ongegrond of overdreven uitspreken van een ongunstig oordeel over de handelingen van den Minister en van den Gouv.-Generaal. Daarbij had de Minister de grondwettige questie niet aangeroerd. Hij had bedoeld dat wanneer door enkele leden ongunstige tafereelen werden opgehangen, bloedige tafereelen, zwart in de toekomst, dat men dit in Indië leest en dat men dan ook onmiddellijk leest: „is de Regering dan blind?" Of wanneer er eene waarschuwende stem opgaat, die soms zeer hard klinkt, dan leest men weldra: „is de Regering dan doof?" En wanneer men nu den Min. *allerlei* vragen doet, soms omtrent de kleinste bijzonderheden, mogt de Minister dan niet, zoo lang het de Kamer niet was die vroeg, op zijne beurt antwoorden: „Ben ik stom?" Ziedaar de bedoeling van de door den heer Thorbecke aangehaalde zinsnede; want die bedoeling werd duidelijk gemaakt door de daarop gevolgde verklaring dat de Minister „waardeert de levendige belangstelling der Kamer, in al „wat de koloniale zaken betreft. Maar zal een „krachtig gezag bestaan, dan is het noodig, dat „vooral in de Overzeesche bezittingen blijke, dat de „Regering door de Volksvertegenwoordiging gesteund „wordt, en dat het gevoelen, door eene soms zeer „geringe minderheid geuit, niet dat der Kamer „uitdrukt."

De heer Hugenholtz had nimmer omtrent het reglement van orde eene zoodanige uitlegging vernomen als de Minister daaraan had gegeven. Het scheen den Minister toe dat dit lid van meening was dat er geene andere gevoelens konden worden ontwikkeld, dan die het lid van Dokkum over eene zaak had opgevat. Waar het op strikt regt aankwam was het reglement van orde in het geheel niet verbindend voor den Minister; de zucht om het gemeen overleg te bevorderen zou den Minister echter steeds in den geest van dat reglement doen handelen. Doch dat reglement van orde wordt door de Kamer zelve niet nageleefd. Het voorloopig verslag wordt gedrukt en publiek gemaakt, daarna eerst ontvangt de Minister dat verslag, doch wanneer de commissie van rapporteurs volgens art. 33 van het reglement vooraf in overleg met den Minister ware getreden, zou zeer zeker een aantal punten in zoodanig verslag niet worden opgenomen. Ten aanzien van de redactie dier verslagen bestaat geen algemeene regel. Men vond soms de argumenten van de bestrijders gevolgd door die van de verdedigers, ofschoon dit zelden het geval was met de koloniale verslagen, omdat te dien aanzien de bespreking in de sectien zich in den regel tot zeer weinige leden bepaalt. Het was dus de bedoeling des Ministers geweest om uit te drukken dat aanmerkingen, afkeuringen, zonder tegenspraak en zonder dat de Minister in de gelegenheid was gesteld die toe te lichten, ten einde de publiekmaking daarvan te voorkomen, schadelijken invloed hebben. Men weet toch hoe die aanmerkingen soms bij elkander worden gebragt. Ieder rapporteur komt uit zijne sectie met eene lijst van hetgeen is gezegd, niet bediscussieerd, en dan vragen de rapporteurs elkander: „heeft een der heeren er ook iets tegen, „om dit of dat in het verslag op te nemen?" — „och neen" — is dan het antwoord — „men kan „ligt iets vragen, en men kan het juist vragen „omdat het anoniem is." En hoe gaat het nu in de sectien? Indien er sprake is van eene kwestie, en men wenscht te weten hoe de meerderheid er over denkt, dan zeggen de leden: „neen, niet stemmen: wij behouden onze stem voor tot de openbare discussien." Ziet, zoo bedriegt men zich in hetgeen de beteekenis is en het gewigt van hetgeen in de voorloopige verslagen voorkomt. Die verslagen wemelen bovendien van menige geijkte maar onbestemde uitdrukking; men leest er van „vele leden" van „zeer vele leden" van „meerdere" en ook van „men" — en die „men" is gewoonlijk maar één. En nu vroeg de Minister of wanneer in Indië gelezen werd in een Kamer-verslag: „*men* zeide dit of dat" of dan in Indië het denkbeeld opkwam dat het eigenlijk maar één lid geweest was die dit of dat gezegd heeft?

De zaak — aldus vervolgde de Minister — was gebragt ook op het terrein van het grondwettig regt der Kamer om inlichting te geven; op het terrein der kwestie wie verantwoordelijk was, de Minister of de Gouverneur-Generaal. Ofschoon deze vraagstukken moeijelijk waren, zou de Minister een niet ingewikkeld antwoord daarop geven.

Wat de ministeriële verantwoordelijkheid betrof, zou de Minister welligt kiezen het stelsel door den heer Thorbecke ontwikkeld; maar feitelijk zou ieder, die den toestand kende, het stelsel omhelzen van den heer Duymaer van Twist. Hij geloofde dat de Minister was werkelijk verantwoordelijk, maar daarin lag juist de groote moeijelijkheid. Er waren duizend omstandigheden die tusschen de twee uitersten, door den heer van Twist geschetst, lagen, en dat lid zou moeten beamen, hoe moeijelijk het is voor die duizenderlei omstandigheden de verantwoordelijkheid op zich te nemen of die te weigeren.

Maar nu de grondwettige bevoegdheid tot het vragen van inlichtingen, de grondwettige contrôle en toezigt en de grondwettige verpligting om te dien aanzien alle opening te geven. De eerste Staatsregeling van 1798 bepaalde in art. 246 dat de wijze, waarop de republikeinsche beginselen in Indië zouden worden ingevoerd, door de wet zou worden bepaald. Het was den Minister niet gebleken dat aan dat grondwettig voorschrift ooit gevolg is gegeven; maar wel wist hij dat er een politieke en een militaire commissaris werden uitgezonden om die beginselen in Indië toe te passen. Die commissarissen waren heeren die drie jaren vroeger beleefdelijk waren verzocht om de kolonien te verlaten. Niet lang echter duurde het of hunne gedragingen op Java gaven zoodanigen aanstoot, dat men den militairen commissaris zijn degen moest afnemen en in arrest zetten en dat de politieke commissaris het geraden vond zoo spoedig mogelijk Java te verlaten. Inderdaad waren de republikeinsche beginselen op Java reeds diep geworteld; men reed er in koetsen aan de eene zijde beschilderd met blaauw, aan de andere met rood, van achteren met wit, waarop de zwarte Javaan als palfrenier stond en op iedere kleur was een woord geschilderd van de leus „vrijheid, gelijkheid en broederschap." Inmiddels was hier te Lande eene nieuwe staatsregeling tot stand gekomen. Aan eene commissie werd opgedragen de uitwerking van de beginselen dier staatsregeling voor Indië, en zij stelde een van de belangrijkste staatstukken vast, onder dagteekening van 31 augustus 1803, welke ooit hier te Lande over Indië gepubliceerd werden. In het breede werd in dat stuk betoogd, dat indien men Oost-Indië wilde behouden, men dan de zeden en gewoonten der Javanen moest eerbiedigen; dat men hun de Westersche begrippen niet moest opdringen; dat men van hen geene belasting moest vorderen in geld dat ze niet hadden, maar in arbeid; kortom men vindt in dat stuk alles terug wat wij thans proefondervindelijk weten goed te zijn. Vijftig jaren later, in 1848, moest eene nieuwe Grondwet bepalen, welke de betrekking zou zijn van het Moederland tot die O. I. bezittingen. De Minister kon zich best voorstellen — want hij was destijds niet in het Moederland — dat men hier te Lande toen met groote warmte en geestdrift was bezield. Zoo heeft men dan ook gezien dat het eerste voorstel der Staatscommissie de bepaling inhield, dat de wet zou bepalen op welke wijze de constitutionele beginselen zouden worden ingevoerd in Indië; maar er was zoo grooten tegenstand in de Kamer tegen die bepaling, dat zij niet is tot stand gekomen. De Grondwet is dan ook in vele opzigten in anderen zin gewijzigd dan de Staatscommissie had voorgedragen. De Min. zou er thans niet over uitweiden, maar zeker was het, dat de toenmalige Kamer niet gewenscht heeft te groote inmenging; in alle gewisselde stukken wordt dit uitdrukkelijk gezegd. In het eerste ontwerp der Staatscommissie stond zelfs uitdrukkelijk bepaald dat de Minister van Kolonien verpligt zou zijn alle opening en verantwoording te geven; doch die verpligting is in de nieuwe Grondwet niet opgenomen. Moet de Minister van Kolonien nu handelen als of die verpligting in de Grondwet *wel* opgenomen ware? Artikel 89 legt den Minister de verpligting op tot het geven van inlichtingen en dus ook aan den Minister van Kolonien; doch daar de uitdrukkelijke bepaling van het ontwerp der Staatscommissie *niet* is opgenomen in de Grondwet, trok de Minister er de gevolgtrekking uit, dat hij niet *kon*, ja dat hij niet *mogt* handelen als of die bepaling in de Grondwet werkelijk geschreven ware. De Kamer van 1848 is zeer behoudend op koloniaal terrein geweest; in al de gewisselde stukken treft men daarvan het sprekendst bewijs, en de heer Boissevain (aanteekeningen op de Grondwet bladz. 88) zegt dan ook, „dat de bemoeijing der Wetgevende Magt zich voor „de kolonien, *in geen geval* even ver kan uitstrekken als voor het Moederland, werd door de Regering „en de Vertegenwoordiging op den voorgrond gezet." De Minister herhaalde dus dat hij, sprekende van contrôle, van algemeen toezigt, van inmenging, alleen de overdrijving had op het oog gehad, en daarover wilde hij nog een enkel woord zeggen. Vooraf rigtte de Min. nog een woord tot den heer Thorbecke. Deze had gevraagd of ooit een Britsch Min. tot het Parlement had gezegd: „bemoei u niet met koloniale zaken." De Min. wilde gansch in het midden laten het verschil van stelling tusschen het Engelsch Parlement en de Tweede Kamer tot de Regering, maar hij zeide, dat het ook in Engeland niet ontbroken had en niet ontbreekt aan talrijke waarschuwingen (en hier las de Minister eene dier waarschuwingen voor). Maar wat er ook van zij, de Minister wenschte Britsch Indie niet tot voorbeeld gesteld te hebben bij het beheer van Nederl. Indie. Reeds bij gelegenheid der discussie over het Regerings-reglement, had de Minister, als lid der Kamer, meer dan eens gewezen op de gevaren die Britsch Indie liep door het miskennen van het volkskarakter, door het opdringen van Westersche zeden en gewoonten aan Oostersche landen en bevolkingen. Toen reeds had hij voorspeld: het zal niet goed eindigen; hij dacht niet dat zijne voorspelling zoo spoedig tot vervulling komen zou. Nu wenschte de Minister dat voorbeeld niet gevolgd te zien. Immers wat waren de vruchten van dat voorbeeld? Dat de inkomende regten van 10 pct. verdubbeld zijn tot 20 per cent, dat de zoutbelasting aanmerkelijk verhoogd is; dat er eene inkomsten belasting van 3 per cent moet worden uitgeschreven, en dat de bezoldiging der Europesche ambtenaren met 20 pct. moet worden verminderd. De Minister geloofde niet dat dit juist de voorbeelden waren die men moest volgen. Hij vreesde toch dat, wanneer de Kamer het grondwettig toezigt te zeer uitbreidde, het bestuur in Indië te veel zou worden gevormd naar Westersche begrippen, te veel zou moeten volgen hetgeen dat toezigt en die controle zou eischen, heden in eene orde van den dag, morgen in den vorm van een voorstel, overmorgen in een voorloopig verslag. Eene Regering kan zich daartegen wel menigmalen verzetten, maar op den duur zal men niet vinden eene Regering bekwaam om tegen dien onverpoosden aandrang vast te staan. Wanneer de Kamer, met de beste bedoelingen bezield — want de Minister onderstelde geene andere dan deze — zoo diep bleef ingrijpen in het Indisch bestuur, en trachtte de Westersche begrippen, gegrond op onze instellingen en op onze godsdienst, over te planten in Indië, dan kan dit niet anders dan verderfelijke gevolgen hebben; dan zal men dezelfde rampen en nadeelen te betreuren hebben die Engeland thans ondervindt. Wat aangaat het onbillijk oordeel, dat somtijds over den Minister van Koloniën wordt geveld, de Minister telde dit voor zich minder zwaar; hij wist zich boven dat oordeel te verheffen, daar hij overtuigd was naar pligt en geweten te handelen. Van meer belang is het echter, wanneer het gezag werd ondermijnd van den Gouverneur-Generaal, die zoo groote behoefte had aan eerbiediging van zijn gezag. Dit was eene overweging, die de Minister zich veroorloofde ten slotte, bij deze gelegenheid onder de ernstige aandacht van de leden der Vergadering te brengen.

De heer *Duymaer van Twist* lichtte nog eens nader het door den Minister besproken voorstel der Staatscommissie toe, daarbij aantoonende, dat die commissie de verpligting tot het geven van opening en verantwoording aan den Minister van Kolonien had willen opleggen alleen om de Kamer in de gelegenheid te stellen wetten voor Indië in het leven te roepen.

De heer *Hugenholtz* verklaarde dat hem op dit oogenblik de rede des Ministers nog niet duidelijk was, daar die Minister verklaard had dat zijne bedoeling was geweest, zich te kanten tegen *overdreven* inmenging. Dat woord was echter zeer rekbaar, en hij wenschte daaromtrent nog wel nadere inlichting.

Meer bijzonder stond de spreker nog eens stil bij art. 33 van het reglement van orde. Al was de uitlegging van dat art., zoo als de Minister die gegeven had, juist, dan nog zou de uitkomst niet aan het doel van den Minister beantwoorden. Immers, al werd tusschen de Commissie van Rapporteurs en den Minister in overleg getreden, dan nog zou volgens de 2de al. van art. 33 het in zoodanige conferentie verhandelde evenwel in een verslag publiek moeten worden gemaakt.

De heer *Rochussen, Minister van Kolonien*, antwoordde den heer van Twist, dat juist diens nadere toelichting der strekking van het voorstel van de Staatcommissie, het argument des Ministers versterkte; want dan heeft de Kamer van 1848 juist geene opening en verantwoording van den Minister van Kolonien willen hebben, ten einde de Kamer niet in de gelegenheid te stellen, wetten voor Indie te maken. De Minister voegde er bij, dat wanneer in deze discussie zoo dikwerf werd gesproken van contrôle en van toezigt, en men zich tegelijkertijd beriep op de *letter* van de Grondwet, de Minister, ofschoon zich niet aan verantwoordelijkheid willende onttrekken, toch moest constateren, dat van dat toezigt en van die contrôle in de Grondwet zelve geen letter geschreven staat. En wat nu aangaat de nadere opmerking van den heer Hugenholtz, antwoordde de Minister dat art. 33 van het reglement van orde voorschreef, dat de Commissie van Rapporteurs in overleg moet treden met de Ministers, „zoo dikwijls „deze dit noodig oordeelen, of wanneer de Commis„sie zulks verlangt." De Commissie verlangde het nooit, en of de Ministers het noodig oordeelden, dat vroeg men ook niet, want men drukte eenvoudig het verslag en zond het *zoo* aan de Ministers.

De heer *Thorbecke* vroeg andermaal het woord, doch wegens het vergevorderde uur werd de beraadslaging verdaagd tot morgen, en ging de vergadering over tot het trekken der afdeelingen voor het nieuwe tweemaandelijksche tijdvak.

Tot voorzitters werden benoemd de heeren Meeussen, Schimmelpenninck van der Oije; van Zuylen van Nyevelt, Thorbecke en Elout Soeterwoude; tot ondervoorzitter de heeren Wintgens, van Nispen van Sevenaer, Mackay, Dullert en Duymaer van Twist; tot leden der commissie voor de verzoekschriften de heeren: Idserda, Oomen, Wijbenga, Luyben en van Diggelen.

Morgen zal vóór de zitting in de afdeelingen worden onderzocht het wetsontwerp, betreffende de herziening van de regten op den in- en uitvoer van visch.

Staatsbegrooting voor 1860.

MEMORIEN VAN BEANTWOORDING.

HOOFDSTUK III. (*Buitenlandsche Zaken.*)

§ 1. De wenschelijkheid om het bezwaar op te heffen, hetwelk op het Hertogdom Limburg drukt uit hoofde van deszelfs betrekking tot het Duitsche Verbond, wordt gereedelijk erkend, en het aanwenden van gepaste middelen tot wegneming van hetzelve zal, zoodra de gelegenheid zich daarvoor opdoet, niet uit het oog worden verloren.

§ 2. Voortdurend worden pogingen aangewend om de opheffing der Rhijntollen te verkrijgen. Ook nu weder in de afgeloopen zitting der Centrale Commissie voor de Rhijnvaart te Mainz is dit onderwerp behandeld. In afwachting dat de tegenstand van Hessen en Nassau worde overwonnen en de gewenschte opheffing dier tollen, of althans eene belangrijke algemeene vermindering derzelve tot stand kome, ondersteunt de Regering alle voorstellen die gedaan worden ter verlaging der regten op sommige artikelen, zoo als nu weder die op olie en katoen, terwijl lood en cachou met 1 januarij 1860 van het volle Rhijnregt op het ¼ worden gebragt. Eindelijk heeft ook de Hessische Regering bewilligd in eene algemeen gewenschte afschaffing der bruggegelden op den Rhijn; zoodat deze met 1 april 1861 mag worden te gemoet gezien.

§ 3. De Britsche Regering, die haar handels- en scheepvaartverdrag met Hannover van 22 julij 1844 had opgezegd, blijkbaar met het doel om tot eene opheffing van den Brunshauser of Stade-tol te geraken, heeft, hangende een door haar ingesteld onderzoek nopens den aard en de afkoopbaarheid van dien tol in het laatst der maand julij, bij eene nadere overeenkomst met Hannover, den duur van gezegd tractaat verlengd tot den 14den februarij 1860. Hannover heeft zich van zijnen kant dusverre met geene onderhandelingen gezegden tol betreffende ingelaten, weshalve voor de medewerking, waartoe de Nederlandsche Regering zich ten vorigen jare bereid verklaarde en waartoe zij nog steeds bereid is, geene aanleiding bestaan heeft.

§ 4. Het voorstel, betrekkelijk de wateraftappingen van de Maas, is door de Belgische Regering aanvankelijk gunstig ontvangen en beoordeeld, en wordt thans nader harentwege onderzocht. Er bestaat veel hoop, daardoor tot een gewenscht en ieders belangen zooveel mogelijk bevredigend einde te geraken. In dien stand der zaak acht de Regering het wenschelijk, zich te onthouden, zoowel van mededeeling van verdere bijzonderheden nopens dat voorstel, als wegens het grondig onderzoek dat hetzelve is voorafgegaan. Moge het voor het oogenblik genoeg zijn te zeggen, dat daarbij ook voor eene belangrijke verbetering van het rivierbed der Maas gezorgd wordt, en dat de afwending der nadeelen, welke voor sommige streken van Noordbrabant voortvloeijen uit de lozing van het Belgische irrigatiewater, niet over het hoofd worden gezien.

§ 5. Met opzigt tot het gevraagde ten aanzien der liquidatie met Luxemburg kan worden medegedeeld, dat de afdoening dezer zeer ingewikkelde zaak steeds met vele schier onoverkomelijke zwarigheden gepaard gaat, doch dat binnen kort gewijzigde voorstellen tot eindschikking aan de Regering van het Groothertogdom zullen worden gedaan, die men hoopt aanleiding tot eenige toenadering zullen geven.

Met betrekking tot het 3de hoofdstuk zelf antwoordt de Minister van Buitenlandsche Zaken, op gedane vragen, onder anderen het volgende:

De Regering ziet met genoegen dat eenige leden zich vereenigd hebben met het gevoelen der Regering omtrent de wenschelijkheid eener verbetering der bezoldiging van de gezantschappen. Ook andere leden zouden, volgens het verslag, daarmede instemmen, wanneer die verhooging kan gepaard gaan met vereeniging en intrekking van thans afzonderlijk bestaande missiën van minderen rang. Omtrent dit laatste moet worden opgemerkt, vooreerst, dat uit den aard der zaak geene behoorlijke en doelmatige vertegenwoordiging van den Staat op twee plaatsen door een en denzelfden persoon, in den regel, mogelijk is, en onze belangen ligt zouden kunnen lijden door eenen te zeer uitgebreiden kring der bemoeijingen van den gezant. Vroeger is aan het denkbeeld van vereeniging, voortgesproten uit eene welligt te overdreven zucht tot bezuiniging, gevolg gegeven, en de missie in Portugal bij die in Spanje, zoomede de missie van Denemarken bij die in Zweden en Noorwegen gevoegd geworden, doch later wederom afgescheiden, nadat met nadruk bij herhaling daarop door de Staten-Generaal was aangedrongen. En ten andere, dat zoodanige dubbele vertegenwoordiging eigenaardig leidt tot niet onbelangrijke kosten van verplaatsing van den gezant, alsmede van voldoening van den tijdelijken zaakgelastigde, die gedurende de afwezigheid van den gezant met de waarneming van de missie belast geweest is. Ofschoon onze handelsbelangen de medewerking der diplomatie niet ontberen kunnen, en ook, uit dit oogpunt, eene behoorlijke vertegenwoordiging buiten 's Lands wenschelijk is, zoo wordt er evenwel niets verzuimd om de consulaten uit te breiden en toe te vertrouwen aan kundige handelsagenten. De wedervervulling der opengevallen missie in Sardinië ligt in de bedoeling der Regering.

Bij gelegenheid dat, in de eerste maanden van dit jaar door eenige Kamers van koophandel adressen aan den Koning werden gerigt, waarbij onderanderen werd aangedrongen op de uitgave van een „*recueil consulaire*," is dit onderwerp door de Departementen van Buiten- en van Binnenlandsche Zaken, van Finantien en van Kolonien, na raadpleging ook der Kamers van koophandel van Amsterdam en Rotterdam, aan een naauwgezet onderzoek onderworpen. De slotsom hiervan is geweest, dat eene dergelijke uitgave, althans van Regeringswege, minder noodzakelijk is voorgekomen, en dat, krachtens eene Koninklijke magtiging, in dien zin op het verzoek der adressanten is beschikt; wijders, dat alle consulaire handelsverslagen, nadat daarvan in de Staatscourant en bij het Departement van Finantien is gebruik gemaakt, aan de Rijkscommissie voor statistiek worden verzonden, ten einde deze kunne beoordeelen, of de uitgave van een „*recueil consulaire*" wenschelijk en raadzaam zij en door haar kan worden bevorderd. De zaak is aan de Rijkscommissie voorgesteld, die zich tot het bewust onderzoek gaarne heeft bereid verklaard, waarvan de uitkomst zal moeten worden afgewacht.

Het is den consuls niet geoorloofd, in plaatsen van hun ressort vice-consuls aan te stellen vóór dat de noodzakelijkheid eener zoodanige aanstelling, ten genoegen der Regering, is bewezen en deze de keuze der personen heeft goedgekeurd; blijvende zij in allen geval buiten bezwaar van den Lande hunne functie waarnemen voor rekening en ter verantwoording van de consuls die hen hebben benoemd. Dit stelsel werkt sedert bijkans eene halve eeuw op eene voldoende wijze. Overigens kan men hier de verzekering bijvoegen, dat, alvorens Zr. Ms. bewilliging tot dergelijke benoemingen wordt aangevraagd, zooveel mogelijk zorg wordt gedragen om inlichtingen te bekomen, zoowel omtrent de personen als nopens het nut der benoemingen; waaromtrent nog kan worden aangemerkt, dat deze wel nu en dan geschieden dáár waar reeds consuls zijn, en zulks uit hoofde van drukte, tijdelijke afwezigheid of gezondheidstoestand der consuls wenschelijk is, doch in den regel op plaatsen, alwaar geene consuls gevestigd zijn en een dadelijk hulpbetoon kan te pas komen.

Onder de ontvangen aanzoeken om met de waarneming van het Nederlandsche consulaat te Tripoli belast te worden komt er geen voor van een Nederlandsch handelshuis aldaar. Ook is het der Regering onbekend dat zoodanig huis te dier plaatse aanwezig zoude zijn. Zij wenscht de waarneming op te dragen aan een te Tripoli gevestigd onafhankelijk koopman, en daartoe zijn dan ook reeds pogingen in het werk gesteld. Mogten die echter niet gelukken, dan is het de bedoeling, dit overigens met opzigt tot den handel zoo weinig belangrijk consulaat aan de zorg van eenen der aldaar aanwezige vreemde consuls toe te vertrouwen.

De diplomatieke examina, zoo als die thans worden gehouden, leveren, gelijk de ondervinding heeft doen zien, bij eene goede keuze van examinatoren, voldoenden waarborg, eensdeels dat er van de adspiranten niet al te veel worde gevorderd, ten andere dat men zich genoegzaam overtuige, of hunne vroegere studien vruchten hebben gedragen en of zij aanleg en geschiktheid hebben voor het vak dat zij wenschen in te treden. In den regel blijven de attachés aanvankelijk bij het Departement van Buitenlandsche Zaken werkzaam, korter of langer naar mate er behoefte ontstaat om hen bij een gezantschap te plaatsen. Wanneer het hun ernst is, zich verder te oefenen en te bekwamen, vinden zij daartoe in dien tusschentijd eene gunstige gelegenheid. Voor het tegenwoordige wenscht men dan ook in het bestaande geene verandering te brengen, terwijl bij eene regeling van het hooger onderwijs ook de Staats-examina een punt van gezette overweging zullen kunnen uitmaken.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. & C. A. van Reyn, te Rotterdam.